

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 12. I aastakäik

TEATAJA

1. augustil 1926

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:		Toimetus:	Kuulutuste hinnad:	
Aastas	Emk. 250.—	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45	1/1 lhk. .	Emk. 4000.—
Poolaastas	" 150.—	Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35	1/2 " . "	2200.—
Välismaale	" 500.—	Toimetaja kõnetunnid: igal esmaspäeval,	1/4 " . "	1200.—
Poolaastas	" 300.—	kesknädalal ja reedel kella 2—3 p. l.		Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Meie ülesanded tööstuslikul, põllumajanduslikul ja kaubanduslikul alal. Tänavusist rahvusvahelistest töökonverentsidest Genfis. Tartu „Eesti nädala“ tähtsus kodumaa kaupade propageerimiseks. Meie väljavoo võimalusi Daani. Rohkem tähelepanu väljekaupmeeste huvidele. Vällsturgude leidmisest Eesti kaupadele. Üleriiklik töösturite kongress Pärnus. Ohja-Ameerika Ühleriikide kaubandus-keskkoda. Teiste maade majanduslik elu-olu. Teatoid kodu- ja vällemallit. Nähtuseid ja messe. Uusi seaduseid ja määrusid. Turgude ülevaade. Tallinna ja Pärnu sadama tegevus. Kaubahinnad. Börsi kursid.

Meie ülesandeid tööstuslikul, põllumajanduslikul ja kaubanduslikul alal.

Val. Teder.

Riigi majanduse juhtimine, majanduspoliitika õigetesse roobastesse seadmine pole kerge ülesanne; ta nõuab väga osavat ja asjatundlikku juhatavat kätt, nõuab rohkeid kogemusi, teadmisi ja jõupingutusi, nõuab aega ja laialist informatsiooni majanduselu avalduste kohta, et nii väliseid kui ka sisemisi faktoreid, mis majanduse peale nii või teisiti võivad mõjuda, panna tähele ja arvestada nendega.

Seejuures halvendab seisukorda asjaolu, et rahvamajanduse produktsiooni tegurite esitajate, s. o. maa, töö ja kapitali esitajate, huvid tihti peale ei seisa kokkukõlas, vaid on üksteisele vasturääkivas seisukorras. Kuid kõikide nende rahvamajanduse produktsioonitegurite seisukord on nii riiklikult kui ka puhasmajanduslikult väga tähtis, ja niiviisi peab majanduspoliitika sihtjoonte ülesseadmisel ja nende läbiviimisel võitma ära suuri raskusi, mis osutuvad vahel isegi ulejökäivaks, et aga neid tegureid majanduses kui tervikus kokku kõlastada.

Meie väike riik, kes alles noor, peab leidma endale teid, kuidas oma majanduspoliitikat juhtida õigetesse roobastesse, — ja siin kerkib esile suuri raskusi, kuna meie oma oludes ei või

ega tohi midagi teistelt pimesi kopeerida, vaid peame oma olusid ja erinevusi ennem hästi tundma õppima, kuna ainult põhjaliku kaalumise järele teistelt laenatud jooni võime kohandada oma oludele, peame aga ise endale peame otsima iseseisvaid teid, võttes arvesse maailma majanduspoliitilisi kogemusi. Viimasest asjaolust tingitult nõuabki meie põllumajandus ja tööstus meie majanduspoliitikal läbimõeldud plaanikindlat juhtimist, ratsionaalset poliitikat, et meie väikese riigi majanduslik elu areneks ja kosuks ikka kindlal alusel, mitte aga juhuslikkudest asjaoludest juhitud. Nagu juba tähendatud, tuleb siin võita paljusid raskusi, põrgata kokku mitmesuguste tegurite huvidega — pole see kõik ju kerge. Tihti peale on see ka veel täitjale tänamatu ülesanne. —

Olles juhitud majanduspoliitilisest aluseist peame oma majanduse kindlustamisel töötama väsimata ja hea tahtmisega, peame kõik oma jõu rakendama raskuste äravõitmiseks sellel tähtsal töö.

Teame juba, et kapitalistliku produtseerimis-

viisi päevakorrale kerkimisega võttis rahvusvaheline tööjaotus vanaaegsest algelisest tööjaotusest hoopis erineva ilme. Vanaaegne rahvusvaheline tööjaotus, mis põhjendub looduslikkudel erinevustel (geograafiline asend, maapõue varandused jne.), pidi kapitalistliku produtseerimisviisi tekkimisega andma aset uuele rahvusvahelisele tööjaotusele, mis ügune tööjaotus leiab aset vanaaegse tööjaotuse kõrval, oma alust ei saa aga mitte looduslikust erinevusest, vaid põhjendub sotsiaalsel alusel. Nii ilmub kapitalistliku produtseerimisviisi viljana mitmesuguste kaasaaitavate tegurite kaasmõjul uuest rahvusvahelisest tööjaotusest tingituna tööstuslikke ja põllumajanduslikke maid, kus vastavalt leiavad lahendust tööstuslikud ja põllumajanduslikud ülesanded. Tööstuse levimisel näeme, et vanades tööstusmaades järjest kasvav tööstus ikka suuremaid ja suuremaid tööjõu hulki põllumajanduselt enda poole meelitab ja nii tööstusmaades erinev seisukord põllumajandusele tingiks kibeda saatuse, määrates ta kokkukuivamisele.

Kuid see tööstuslikkude paremuste ahnitsemisest tingitud viga hakkab nii väga valusasti vanades tööstusmaades varem või hiljem end tunda andma, sundides neid oma põllumajanduse üle tõsiselt mõtlema hakkama, mille tõttu neis mais tehtud vea parandus, põllumajanduse tervendamise mõte, neid on viinud n. n. proteksionismi uuele süsteemile.

Vanad tööstusmaad saavad oma põllumajanduse nõrkast ja puudusi seda enam tunda, mida rohkem on nad kitsendatud asumaade poliitikas, ja asumaadeta jäämisel muutub nende seisukord kriitiliseks, millega nad peavad tõsiselt rehkendama (Saksamaa!). Vanade tööstusmaade raske seisukord nii oma põllumajanduslikus kui ka oma rohketele tööstussaadustele turgude leidmise suhtes on meile tänapäev silmanähtav.

Ent peale avatlevate, meelitavate külgede (kasu kapitalistliku produtseerimisviisi kihutajana!) üleminekus põllumajanduslikust maast tööstuslikuks, andis põhjust veel see asjaolu, et

põllumajanduslikust kriisist tingitud põllumajanduslikkude saaduste hindade langemine sundis maid õige rohketele ja tõsisel põhjustel hoolitsema põllumajanduse huvides tööstuse eest. Kuid kapitalistliku valmistamisviisi kihutajast — kasust — juhitud tööstuse laiendamisega liialdusteni, mille tagajärgi saavad tunda iseäranis vanad tööstusmaad.

Ühe tööstust arendaja tegurina võeti tarvitusele kaitsetollid, mida iga maa tarvitas isesuguste tagajärgedega, kusjuures tihtipeale patustati proteksionismi tingimuste ja nõuete vastu, kuna ainult kaitsetollides taheti näha tööstuse arendajat tegurit, mis on

aga suureks eksituseks ja mille vastu ka meil tihtipeale patustatakse.

Kaitsetollid on abinõusid, millega võib tuua parandusi, kuid peale kaitsetollide peab selleks olema käepärast veel palju teisi kaasaaitavaid tegureid.

Siinjuures ei tohi unustada veel seda, et proteksionismil peale otsukohese ülesande on lahendada veel tähtis ülesanne: väliskapitalide sissetoomine.

Ent proteksionismi tarvituselevõtmisel unustati tihtipeale, et proteksionismi süsteemi ei saa igal ajal võtta tarvitusele, vaid selleks peab olema teatud eeldusi, sest proteksionismi süsteemi jaoks peab maa olema küllaldaselt ettevalmistatud, küps, kuna siis ainult võib ta anda soovitud tagajärgi, kanda igatsetud vilja. Ei pöörduda aga tähelepanu neile asjaoludele, nõudmistele, siis proteksiooni süsteemi tarvitusele võtmisega paneb maa endale, oma rahvale peale armuta suure raskuse, suure koormatise, sest siis antakse rahvamajandusele suur hoop seega, et tollidest koormatud rahvas piirab oma tarvitusi ja tarvidusi ja turg peab oma pakkumisi vähendama, peab tagasi tõmbuma, end kitsendama.

Üldiselt peab olema proteksionismi edu eelduseks: 1) progressiivne põllumajandus (sic!) ja 2) terve, haritud ning vaba rahvas, kes ei nälgigi, ei kiratse puuduses, vaid on järjest suurenevate nõudmistega ja tarvitustega. Ainult niisugune rah-

Kaarel Kornel, kaubandus-tööstusminister.

vas võib aidata kaasa tööstuse kui ka üldise majanduse kosutamisele ja edendamisele, tuues suuri ohvreid.

Mõistlikult tarvitav protektsionism on maale väga kasulik siis, kui aga selleks protekteeritaval objektil on olemas vastavaid võimalusi ja eeldusi. Siis on protektsionism kasulik ka põllumajandusele, laiendades selle saaduste müügiturgu ja võimaldades mitmekesistada, rohkendada kultuuri, ta on kasulik ühiskonnale, tekitades uusi jõude, kuna see ei taha siinkohal sugugi eelistada protektsionismi süsteemi, tahan ainult konstateerida ta ajalist tähtsust.

Meie maa on põllumajanduslik maa, kus põllumajanduse kõrval tööstus omandab ikka kasvava tähtsuse ja peab omandama, iseäranis aga ajal, mil vanade tööstusmaade tööstussaaduste hinnad meile kui tööstussaaduste tarvitajale, arvestades meie oludega, ähvardavad kujuneda ebasoodsaks (uus protektsionismi süsteemi poliitika!).

Vaatamata sellele, et meie 1925. a. väliskaubanduse bilansis tööstussaaduste sissevedu 1923. aastaga võrreldes tunduvalt kahanenud, seejuures nende väljaveos aga on märgata tõusu, peame kulutama suuri summasid tööstussaaduste sisseveo peale.

Nii kujunes tööstussaaduste väliskaubanduse bilanss 1923. ja 1925. aastaid võrreldes ümmarguselt milj. markades (sisseveo ülekaal —, väljaveo ülekaal +):

1923 a. 1925 a.
tooresaineid ja poolvalmissaadusi: —1.981 —2.415
valmis tööstussaadusi: —2.122 + 834

kokku —4.103 —1.581

Ehk küll tööstussaaduste väliskaubanduse bilanss meil osutus ikka passiivseks, tuleb seal siiski märkida suurt paranemist, nii et tööstussaaduste väliskaubanduse bilanss meile enam ümmarguselt 4.103 milj. mk. passiivne pole, nagu see oli 1923. a., vaid näitas 1925. aastal 1.581 milj. mk. passiivsust, konstateerides seega 61% arengut.

Selle vastu aga, võttes arvesse praegust põllumajanduse, eriti aga karjakasvatuse arenemist, võime julgesti oletada, et põllumajandussaaduste väliskaubanduse bilansi aktiivsus aast-aastalt jõudsasti kasvab, mis viimase kolme aasta jooksul pakub eriti lootustäratavat pilti, kujunedes järgmiselt milj. markades (väljavedu vähem — või suurem +):

	1923. a.	1924. a.	1925. a.
taimesaadusi:	+217,3	+20,4	—501,9
loomasaadusi:	+658,8	+1.186,6	+2.352,6
teisi aineid	—412,1	—304,1	—369,5
• kokku	+464,0	+1.085,9	+1.481,2

Üldiselt on meie põllumajandus- ja tööstussaaduste seis väliskaubanduses aastate jooksul kujunenud järgmiselt (milj. markades):

põllumajandussaadusi:

sissevedu			väljavedu		
1923	1924	1925	1923	1924	1925
1812,0	2418,7	2861,1	2276,0	3504,6	4342,3

tööstussaadusi:

sissevedu			väljavedu		
1923	1924	1925	1923	1924	1925
6448,5	4603,1	5630,8	2345,7	3032,1	4050,2

või %%-des üldsisseveost üldväljaveost
põllumajandussaadusi:

sissevedu			väljavedu			
1923.	1924.	1925.	1923.	1924.	1925.	
19,4	29,5	29,7	39,8	44,6	45,0	
tööstussaadusi:	69,1	56,1	58,3	41,1	38,5	41,9

Ettetoodud arvud kõnelevad selgesti, et meie põllumajanduse suure edu kõrval ka meie tööstus teeb märgatavaid edusamme, väärides ikka enam ja enam tähelepanu. Vaatamata sellele, et meil majanduses vääriavad tähelepanu ja nõuavad hädaliselt korraldamist rohked tegurid, peab kahetsema, et meil mitmesugulisi põhjuseid seni tööstusele pole osatud pühendada väärilist tähelepanu.

Nüüd aga, kus põllumajanduslikul alal oleme saavutanud teatavat edu ja ka edasi peame saavutama, oleme kohustatud neid tagajärgi kindlustama, milleks tööstus kui seesugune osutub kahtlemata tähtsaimaks teguriks, eriti aga silmapilgul, kus tööstus ise näitab arenemise tendentsi, kuna maailma majanduspoliitikast on ju teada, et üheks tõsiseks põhjuseks üleminekul põllumajanduslikust maast tööstuslikuks, oli see asjaolu, et tööstuse läbi kinnitatakse põllumajandust harukordiste juhuste, juhuslike tegurite vastu (põud, rahe jne.).

Ehk küll meie väliskaubanduse aktiviteet on pea ainult põllumajanduse teene, pole ta iialgi nii konstantne tegur, et ta peale võime vääramata tugeida, kuna ju põllumajandus enam kui ükski muu rahvamajanduse osa on olenev juhusel. Äpardub meil saak, võib see meile meie oludes saada saatuslikuks. Põllumajandus on väga juhuslikul iseloomuga rahvamajanduse tegureid, mida peab kindlustama kindlama iseloomuga teguriga, milleks, nagu tähendatud, kahtlemata võib teenida tööstus kui tähtsamaid tegureid. Rõõmustaval viisil leiamegi tähelepanuväärilisi mõtteid meie majanduselu tähtsama reguleerija, Eesti Panga, aruandes, kus kriipsutatakse alla

meie põllumajandust kui meie väliskaubanduse tähtsamat, aga ka juhusliku iseloomuga tegurit, ja antakse tähtsus tööstusele kui põllumajanduse abitegurile. „Suuresti põllumajandusliku riigina võime alati kindlad olla turgude leidmises oma üksikuile, kuid maailmaturul otsitavale, väljaveosaadusele, mis kindlaks aluspõhjaks väliskaubandusele. Kuid nende varal saavutatud väliskaubanduse aktiviteet on liig kergsti muutuv ja oleb täiesti lõikuse õnnestumisest.“

Peame edendama ja kasvutama tööstust kui põllumajanduse lahutamatu ning põllumajandust kinnitavat tegurit ja kui meie majandusliku tegevuse abitegurit. Põllumajanduse huvides aga peame meie tööstuse eest hoolitsema järgmisil põhjustel:

1) et tööstuse abil kinnitada põllumajandust igasuguste juhuslike tegurite mõjude vastu, sest majandust kui kesugust peab kindlustama kõige pealt juhuslike, ettenägemata tegurite mõjude vastu, mida põllumajandus kui meie majanduse kandvaim osa iseäranis vajab;

2) et tööstuse levimine tingib laema siseturu põllumajandusele, kuna siseturg kui lähim oma saadustele omab suure tähtsuse;

3) et võimaldada põllumajandusele asuda uute kuluuride juure, mida kasvav tööstus teatud määral hakkab nõudma;

4) et tööstus esineb ja peab esinema kultuuri ja sotsiaalset elu edendava tegurina.

Teisest küljest peame hoolitsema oma tööstuse arenemise eest sel põhjusel, et meie kui põllumajanduslikule maale teatud mõttes omasele halvemale ja alamale seisukorrale tööstusmaade ees anda parem iseseisvama seis, peame tegema end teist enam-vähem olenematuks, minnes välja aluseist, et tööjaotus tööstuslike ja põllumajanduslike maade vahel on sarnaseid nähtusi, mis tingitud mööduvaist asjaoludest, missugused, vähemalt niisugusel kujul nagu praegu, ei või kaua kesta, vaid on määratud kadumisele.

(Järgneb).

Tänavusist rahvusvahelist töökongressidest Genfis.

Ins. E. Masik, tööandjate esitaja kongressil.

Rahvusvahelised töökongressid ja nende ettevalmistaja organisatsioon — rahvusvaheline tööbüroo — on saanud tähtsaks teguriks tööküsimuste lahendamisel rahvusvahelises masstaabis. Nad avaldavad mõju kõikide tööbüroo liigete — riikide, keda praegu üle maailmiselt juba 56, töö- ja majandusküsimuste arendamisele ja lahendamisele. Selle tõttu peab teraselt jälgima nimetatud organisatsiooni püüdeid ja tööd, palju terasemalt kui meil on tehtud seni, kus nimetatud töö ulatuse ja mõju kohta arusaamist ja pilku ainult üksikul, kuna aga töö tagajärgi meil panevad maksma nii paljud, samuti nagu maksmapandud seaduste ja määruste mõju end laialdemalt avaldama hakkab.

Katsun siis lühidalt informeerida tänavuse töökongressi tegevusest Koja ümber koondunud ringkondi.

Rahvusvaheline tööbüroo töötab teatavasti Versailles'i rahulepingu peat. XIII alusel rahvasteliidu juures ja büroo ülesandeks on rahvusvaheliselt vahekordade lahendamine tööandjate ja töötajate vahel, või töötajate olukorra parandamine ning sotsiaalsete pahede kõrvaldamine. Büroo on ettevalmistavaks ja täidesaatvaks orgaa-

niks rahvusvaheliste töökongressidele, kes käivad koos vähemalt kord igal aastal, koosnedes iga tööbüroo liikme poolt neljast hääleõiguslikust saadikust — 2 valituse, ühest tööandjate ja ühest tööliste esitajast. Kongresside ülesandeks on tööküsimusi reguleerida rahvusvaheliste kokkulepete (kongresside) kaudu, mis saavad siduvaks igale liikmele ainult ratifitseerimisega; samuti võivad nad võtta vastu soovivaldusi (rekommendatsioone) oma liigetele ja büroole teha ülesandeks igasuguste uurimis- või informatsioonitöö läbiviimist tööküsimuste alal.

Vastavalt nendele nõuetele on välja kujunenud ka tööbüroo tegevus ja organisatsioon, saades kujukalt öeldes rahvusvaheliseks tööparlamentide (milleks kongressid) administratiivorganiks. Tööbüroo on nüüd tegutsenud juba 6 aastat, omades enam-vähem kindla ilme tema energilise direktori, prantsuse sotsialisti Albert Thomas', juhatusel. Ta on omandanud ühes rahvasteliiduga isegi nii kindla iseloomu, et on alaliseks soetanud Genfi suurepärase uue eluaseme, kus töötab vahetpidamata üle 300 ju kõige laialdasemal ulatusel sotsiaalküsimuste, eriti tööküsimuste, kallal, mille juures büroo kas-

lane eelarve, mis lasutakse rahvasteliidu summa-dest, tõuseb 7½ miljoni Schweitsi frangini, s. o. üle 500 miljoni Emk. Büroo ja konverentsi vahel töötab veel büroo juhatus (Governing Body), mis koosneb kaksteistkümnest valitsuse, kuuest tööandjate ja kuuest tööliste esitajast, kellele abiks asetäitjad.

Nagu näeme, on konverentside kui ka juhatusel koosseisus ühtlase arvu tööandjate ja tööliste esitajate kõrval sama palju valitsuse esitajaid, nii et viimased on mõeldud samuti konverentside kui ka juhatusel otuste tegemisel. Olgu veel nimetatud, et paljude otsuste tarvis nõutakse konverentsidel % hääletenamust, nagu konventsiooni lõpuhääletamisel, vastava küsimuse ülevõtmise otsustamisel järgmiseks konverentsiks.

Selle lühikese selgitava sissejuhatusel järele läheme üle tänavuste konverentside töö juure.

Tänavune esimene või kaheksas rahvusvaheline töökonverents oli 26. maist 7. juunini ja sellele järgnes otsekohe teine, järjekorras üheksas, mis kestis 9. juunist 25. juunini.

8. töökonverentsi päevakorras oli kaheks küsimust — tööbüroo direktori aruanne ja emigrantide inspeksiooni ühtlustamise konventsioon. Peale selle võeti veel päevakorda mõnede konverentsi kodukorra paragrahvide muutmise küsimus ja liigete poolt esitatud resolutsioonid, mille eesmärgiks peamiselt büroole vastavate ülesannete tegemine küsimuste ettevalmistamiseks.

Konverentsist võttis osa 39 liiget — riiki, kuna saadikute ja ekspertide arv tõusis üle 250. Esitatud on kõik maailma jaod ja umbes sama palju rahvusi kui riike. Konverentsi juhatajaks valiti ühel häälel Hollandi valitsuse esitaja hra Nolens, kes tööbüroo tegevusega õige ligidalt tuttav. Abideks oleva korra järele üks valitsuse (Kuba), üks tööandjate (hra Hodac, Tšehoslovakkia) ja üks tööliste (hra Müller, Saksa) esitaja.

Huvitav on märkida juhataja kõne mõtet, mis seisab selles, et tema arvates on organisatsioonil suur tähendus sotsiaalsete pahede kõrvaldamisel ning rahu jalule seadmisel kapitali ja töö vahel. Tegelikus elus aga vaadatavat tihti tehtava töö ja vastuvõetud otsuste peale nii, nagu ei peaks neid mitte iga liige täide viima, mis tulevat sellest, et rahuleping ei näe ette liigeteriikide kohustust vastuvõetud otsuste täideviimiseks, on vaid ette nähtud sanktsioonid ratifitseeritud konventsioonide maksmapanemiseks vastavate riikide poolt, kes ratifitseerinud. Kes aga pole ratifitseerinud, nende kohta pole ratifitseerimisele sundimiseks mingeid sanktsioone. Arvab,

et tulevikus tuleks seda puudust kuidagi kõrvaldada. Manitseb konverentsil pidama silmas mitte ükski gruppide huve, mille üle peab olema rahvusvahelise leplikkuse ja õigluse huvi.

Konverentsi huvitavamaks osaks on läbirääkimised tööbüroo direktori aastaaruande kohta. Peatume viimase juures lühidalt, mis aitab anda selgemat ülevaadet organisatsiooni tegevusest ja tähtsusest ning mõjust. Aruanne võtab enda alla 765 lk., nii et ruumipuudusel ainult tähtsamaid momente lühidalt puudutada võime.

Aruande esimene osa käsitleb tööbüroo aktiivset tegevust, kuna teises osas antakse ülevaade selle kohta, kuidas üksikuis riikides, kes on ratifitseerinud vastavad konventsioonid, need seadusandluses on maksma pandud. Peatume ainult esimese osa tähtsamate momentide juures. Tööbüroo organisatsiooni kohta käivast kirjeldusest selgub, et liigeteks on praegu 56 riiki. Puuduvad tähtsamatest riikidest — A. Ühisriigid, Nõukogude Vene, Türgi, Meksiko. Kuna oma liigetega bürool alaline kontakt ja läbikäimine, on viimastega ainult mitteametlik läbikäimine, peamiselt vastastikuse informatsiooni alal. Büroo peab täpselt silmas Ameerika kui ka Vene arenemist tööküsimuste ja majanduslikkudel aladel, mida teostavad vastavad suured bürooametkonnad. Oma aruandes töö direktor andmeid selle tõenduseks, et Vene majanduslik seisukord 1925. a. olevat tähtsalt paranenud ja ka sotsiaalseaduseandluses ja töökorralduses olevat hakatud tagasi tulema tunnustatud õhtu-Euroopa korra juure.

Tööbüroo on töötanud alalises kontaktis rahvasteliiduga, paljudes töö- ja majandusküsimusis õige tunduvalt abiks olles. Samuti võetakse aktiivselt osa ülemaailiku majanduskonverentsi ettevalmistamise tööd.

Edasi käsitleb aruanne rahvusvahelist tööseaduste arenemist, tuues täpse ülevaate konverentsidel vastuvõetud konventsioonide ja rekomendatsioonide elluviimise kohta. Teatavasti võeti 1919—1921. a. konverentsidel vastu 16 konventsiooni, mille järele 1922—1924. a. ainult rekomendatsioone vastu võeti ja 1925. a. jälle 4 konventsiooni. Kokku on konventsioone 20 ja rekomendatsioone 25. Kuni 1926. a. märtsikuuni oli konventsioonide ratifitseerimisi 194, mille juures viimase aasta jooksul kokku 48, kuna eelmisel 50.

Tähtsam konventsioon — 8-tunniline tööpäev, mis on büroo päilapseks — leidis ratifitseerimist kahe riigi poolt — Leedu ja Tšiili — mõlemad tööstuslikult tähtsusetu. Seega on see konventsioon ratifitseeritud 9 riigi poolt, nendest

aga ei ole peale Tshehoslovakkia ühtki tähtsamat tööstuseriiki, pealegi on kolm riiki tingimusi ja neli, kellel konventsioonis suured väljavõtted. Tähtsamaist konventsioonidest oleks veel nimetada — Naiste töökeeld sünnitamise eel ja järel (1919. a.) ratifitseeriti lisaks endisele neljale riigile veel Tshiili poolt; naiste öötöö (1919) lisaks endisele 13-le veel Prantsuse ja Iiri poolt; põllutööliste ühtlustamine õnnetuse juhtumistel tööstustöölisega (1921. a.) lisaks kuuele veel kolme riigi poolt; nädalapuhkeaja konventsioon — lisaks kaheksale veel kahe riigi poolt. Huvitav on veel nimetada, et 1925. a. vastuvõetud neljast konventsioonist on ratifitseeritud ainult üks Lõuna-Aafrika poolt. Ratifitseerimiseks esitatud aga kümnel juhtumisel, nendest tervelt neljal juhtumisel Eesti poolt. Seega on Eesti siin näidanud üles veelgi suuremat usinust kui endiste konventsioonide ratifitseerimisel. Kui kokku võtta, et liikmeid-riike on 56, siis peaks olema 20 konventsiooni tarvis 1120 ratifitseerimist, või 1919.—1921. a. vastuvõetud konventsioonidel 896 ratif. Nagu nägime, on aga kõigest 194, s. o. 18% esimesel ja 22% teisel juhtumisel. Büroo arvates pole aga teisel juhtumisel tähtis praktiliselt üle 600 ratifitseerimise, võttes arvesse riike, kelle ratifitseerimised mõõduandvad. — Üldse avaldus aruandes kaunis rõhutatud meeoleu nii väikese ratifitseerimise arvu kohta ja aruanne õhutab iga viisi eriti töölise organisatsioone kaasa mõjuma, et ratifitseerimised rutemini järgneksid. See on eriti arusaadav esimesel konverentsil (1919.) vastuvõetud tähtsate konventsioonide suhtes, sest et nendel juba 1931. a. ettenähtud 10-a. kestvusaeg täis saab. Nende hulgas on ka kuulus 8-tunniline tööpäev, mis seni praktiliselt mõõduandvate riikide poolt ratifitseerimata. Büroo kriipsutab erilise rõhuga alla Amsterdami internatsionaali ja Inglise ametiühisuste mõjuvaid samme selle konventsiooni ratifitseerimiseks. Eriti peatatakse Inglise valitsuse algatusel läinud märtsikuul ärapeatud viie riigi tööministrite koosolekul, kus lepitati kokku konventsiooni teatud punktide seletamise asjus, saavutades vastava kokkuleppe. Ehk see kokkulepe küll mõnes punktis konventsiooni mõttega ei taha sobida, kiidab aruanne selle kõigiti heaks ja loodab, et nüüd ometi vähemalt nende viie riigi poolt ratifitseerimist kiirendatakse. Huvitav on veel nimetada, et rahulepingu § 405 p. 9 lubab ühendatud (föderatiiv) riikidel, sel juhtumisel, kui nende konstitutsioonid vastavad õigused antud osariikidele, konventsioone tunnustada rekomendatsioonidena, mida mõned riigid, nagu Saksa, Shveitsi, Austraalia jne., võivad kasutada ja ka praktiliselt on ka-

sutanud, mis muidugi jälle raskendab teiste riikide ratifitseerimist. Nimetame veel, et esimestest 16 konventsioonist on Eesti ratifitseerinud 14, s. o. 90%, kuna üld % oli 22, Skandinaavia riikidest on Rootsi ratifitseerinud 8, Taani 6, Soome 6, Norra 2. Et tööbüroo aruandes mitmel kohal toonitatakse, et aeglase ratifitseerimise suuremaks põhjuseks majanduslikud kriisid ning mittestabiilne seisukord, siis peaks oletama, et Eesti on selles suhtes teistest kaugelt ees.

Nagu juba eelpool öeldud, ei ole tööbürool abinõusid konventsiooni maksmapanemise kiirendamiseks, sest et tööbüroo „põhikiri“ niisugust võimalust ei anna. Ainukeseks abinõuks on seega mõjuavaldamine ajakirjanduse ja töölise organisatsioonide kaudu, mida tööbüroo on ka laialdaselt kasutanud. Direktori aruanne käsitleb edasi tööbüroo tegevust rahvusvahelise informatsiooni alal. See informatsioon käsitleb peamiselt sotsiaalvahekordi töölise ja tööandjate vahel ja teostatakse perioodiliste ja ühekordiste tööbüroo väljaannete kaudu. Materjalid aga ammutatakse valitsustelt, saadavatest teadetest, ajakirjandusest, kõikide maade seaduste kogudest. Büroo saab aastas üle 4400 raamatu, üle 6000 broshüüri, üle 3800 ajakirja. Kõikidest tehakse laialdaselt organiseeritud osakondades tarvilisi väljalõikeid, kokkuvõtteid, nii et bürool kogub täieline informatsioon-materjal neis küsimusis. Informatsioon antakse valitsustele, organisatsioonidele ja erasutustele, kes pööravad büroo poole. Büroo perioodilist väljaannetest on: „International Labor Review“, „Industrial and Labour Information“, „Bibliography of Industrial Hygiene“, „Notes on Migration“, „Industrial Safety Survey“. Peale selle annab büroo välja iga aasta vastavate maade sotsiaal-seaduste kogusid, mis üle 1500 lhk. iga aasta väljaandes. Peale selle ülevaateid ning uurimusi üksikute küsimuste kohta — nagu sotsiaal-kinnituste, tööta töölise jne. Eriväljaande sünnitab „Rahvusvaheline töö käsiraamat“ („International Labour Directory“), kus andmeid valitsuse, tööandjate ja töölise- ja kooperatiiv-organisatsioonide kohta. Suure väljaandena esineb „Enquiry into Production“ oma 6552 lhk., käsitledes laialiseimal alusel mitmesuguseid produktsiooni küsimusi. Peale selle veel mitmeid muid väljaandeid. Nagu näeme, on büroo publikatsioonide arv õige laialdane, nii et sotsiaal-seadusandluse ja töölise küsimuses ta omab õige nähtava koha, aidates tähtsalt kaasa eriti töölise organisatsioonidele üksikute küsimuste laialiseimaks uurimiseks ja propageerimiseks.

Olgu veel mainitud, et tööbüroo juures töötavad peale juhatuse veel mitmed alalised komi-

teed, nagu: pariteetiline merikomisjon — eril. meremeeste küsimuste käsitlemiseks; alaline emigratsiooni-komisjon; tööstuse tervishoiu ja kaitseabinõude ekspertide komisjon; sotsiaalkinnituse ekspertide komisjon; põllutööstuse nõuande segakomisjon jne. Need komisjonid, kuhu töötavad valitud jõud, aitavad muidugi kaasa vastavate küsimuste igakülgseks läbitöötamiseks.

Edasi käsitleb aruanne oma vahakordi ja läbikäimist mitmesuguste asutuste ja organisatsioonidega, kust eriti silma paistab südamlike vahakord ja kiitused tööliste organisatsioonidele, eriti Amsterdami Internatsionaali mõjuvate kaasaabile, lootused, et praegu organiseerimata töölisgrupid, eriti põllutöölised, varsti suudavad ka üksmeelselt astuda üles. Tööandjatega vahakorrale pühendatakse õige vähe tähelepanu, avaldades lahtust, et need tihti on sotsiaals. uuenduste vastu, kuid tunnustades, et see nende uuenduste väärtust tõstab. Eriti ei olda rahul laevaomanikkudega, kes tahtvat pidada kinni vanadest traditsioonidest ning mitte ühes sammuda kuivamaa sotsiaaluuendustega. Ka intellektuaaltöölisega ja koöperatiiv-asutustega tahab tööbüroo töötada ligemas ühenduses.

Sotsiaal-seadusandluse arenemise ning vastuvõetud konventsioonide elluviimise käsitlemise eel peatub aruanne kokkuvõtlikult rahvusvahelise majandusliku arenemise juures 1925. a. Siin kriipsutatakse alla tähtsat, mis on üksikute riikide valuuta stabiliseerimisel, eriti suurt tähtsust andes naelsterlingi stabiliseerimisele. Tuuakse andmeid suurmüügi hindade, elumaksumuse, absoluut teenistuse indeksi liikumise kohta. Kriipsutatakse alla produktsiooni arenemist, mis näitas tõusu põllusaaduste (10—22%) ja paljude tööstussaaduste tarvis. Kuid samal ajal oli ka raskusi valuuta alal Prantsusmaal, Belgias, Itaalias, Poolas. Teistes riikides jälle liig kiire kursi parandamise raskused (Taani, Norra). Edasi kapitali puudus (Saksa 1925. a. teine pool), turgude puudus. Peatatakse pikemalt protektsionismi poliitika juures, mis end paljudes riikides mõjuvalt tunda andis ja tihti majanduslikkude raskuste põhjuseks rahvusvahelises ulatuses. Kokkuvõetult tullakse otsusele, et maailma majanduslik seisukord alles õige hüppelist laadi ning õige kindlusetu, mis ka tähtsalt mõjub sotsiaaluuenduste maksmapanemisel rahvusvahelises masstaabis. Edasi käsitleb aruanne üksikute konventsioonide maksmapanemise arenemist, mille juures me enam pikemalt ei peatu (aruandes üle 200 lhk.), leppides ülaltooduga. Nimetame ainult mõned uut mõtet, mis seejuures on üles võetud ning millega tahetakse anda tõuget konverentsi vastavate küsimuste arutusele võtmiseks. Need

on 8-tunnilise tööpäeva sissetoomine laevadel, mida olevat nõudnud juba mitmed suured organisatsioonid, nagu rahvusvaheline transport-töölise organisatsioon, rahvusvaheline laevajuhtide organisatsioon, Prantsuse meremeeste liit. Palkade küsimuses tahab tööbüroo aidata kaasa esialgu eriti informatsiooni andmisega. Huvitav ja rõõmustav on nimetada, et tööbüroo eriti kõne alla võtab ning kõrgesti hindab ettevõtete teadusliku juhtimise ja sellest järgneva ratsionaalse töötamise (Taylorismus) põhimõtet ning tahab sellele pöörduda erilist tähelepanu. See annaks tööbüroo tegevusele laialdasema ilme ning näitaks, et seal tööliste õnnistust ei otsita mitte ainult igasugustest informatsioonidest, mis saaduse produtseerimisel uusi lisakulusid juure panevad, vaid katsutakse teiselt poolt lisakulusid vähendada. Sest on ju seni just töölised ja nende organisatsioonid olnud mitte üksi „töötgemise ratsionaalse organiseerimise“, vaid isegi tükitöö sisseseadmise vastu, mis teatavasti ainult üks lüli sellest ratsionaalsest organiseerimisest. On kuidas on, kuid vähemalt selle mõtte ülevõtmine näitab, et tööbüroo hakkab ise aru saama, et tööküsimust peab vaatama kui ainult üht lüli produtseerimise küsimuses, ja et viimasest oleneb tähtsal määral ka töölise hea käekäik, siis ei või ka teisi lülisid jätta unustusse. Ameerika, mis seisab väljaspool tööbürood, on sellest ammu aru saanud ja teatavasti on see üks peapõhjusist Ameerika töölise hea seisukorra saavutamisel, nagu ka büroo tumistab.

Omala lõpp-kokkuvõttes kriipsutab tööbüroo direktor alla, et tööbüroo on saanud tööküsimustes tähtsaks informatsiooni ja teadmiste keskkohaks, mõjub väga kaasa sotsiaal-seaduste aktiivseks käsitlemiseks, kiirendab sotsiaal-seaduste rahvusvahelist ühtlustamist. Vaidleb vastu nendele, kes kahtlevad niisuguste ühtlustamise võimaluste juures, eriti peatudes Itaalia tööandjate esitaja hra Olivetti artiklite juures Itaalia ajakirjanduses, kus otsekoheselt näidatakse, et võimatu on rahvusvaheliselt ühtlustada kõiki töölise töö ja teenistuse tingimusi seni, kuni on olemas loomulikud vahed loodusvarade, kliima, rahvaste arenemise vahel, mille järelduusel mingisugune ühtlustamine ainult kergendavat rikkaste rahvaste võistlust vaesemate arvel. Tööbüroo direktor tahab tõendada, et võistlus pidavat sündima produktsiooni teiste komponentide kulul, sest „inimese töö peab olema väljaspool võistluse abinõusid“. See olevat ka rahulepingu art. 13. ja kogu tööbüroo tegevuse põhimõte. Ta näib olevat õige meelitatav põhimõte, kuid kahjuks ei saa tegelikus elus alati selle järele käia.

Nagu öeldud, ei peatu meie ruumi puudusel

aruande teise osa juures, mis käsitleb kronoloogilises korras neid abinõusid, mis üksikud riigid ette võtnud ratifitseeritud konventsioonide maksmapanemiseks. See osa aruandest võtab enda alla üle 250 lhk. ja käsitleb ainult neid riike, kes on ratifitseerinud, kelle hulgas, nagu nägime, aga 80% riike puudub, mille tõttu sellel osal muidugi ka eriline väärtus.

Läbirääkimised direktori aruande kohta kestsid konverentsil kolm päeva, mille juures võtsid sõna 36 kõnelejat, valitsuse, tööliste ja tööandjate esitajad. Tööliste esitajate, kelledest muuhulgas astusid üles Mertens (Belgia), Jouhauz (Prantsuse), Pugh (Inglise) j. t., kõnedest käis läbi punase joonena kaebus valitsuste esitajate kohta, miks nii vähe konventsioone ratifitseeritud. Eriti ägedasti tõi seda esile Jouhauz, kes isegi püüdis tõendada, et konverentsid ei ole suuremaid edusamme teinud. Üksikute maade tööliste esitajad jällegi kurtsid sotsiaalpahede üle vastavates maades (India, Jaapani j. t.). Leidus aga ka neid, kes tunnustasid tööbüroo tähtsat tegevust ning kriipsutasid alla vahekorra sotsiaals. uuenduste ja üld-majandusliku arenemise vahel (Kaanada). Valitsuse esitajad selgitasid peaaegaliselt mõningaid ebatäpsusi aruandes või selgitasid konventsioonide maksmapanemist ning sotsiaal-seaduste arendamist vastavatel maadel. Belgia esitaja seletuse järele olevat seal pärast Londoni konverentsi oodata 8-tunnilise tööpäeva ratifitseerimist. Inglise esitaja Wolfe vastas esitu üldiselt tööliste pealekäimiste peale, kriipsutades alla suuri edusamme, mida sotsiaal-seadusandlus viimasel aastal teinud, milles vastuvõetud, ku ka mitte alati ratifitseeritud, konventsioonid tähtsalt kaasa mõjunud. Arvas, et kui üksikud rahvad oleksid kindlal teadmisel, et ratifikatsioon järele ka vastav konventsioon ellu viiakse, siis see oleks palju kergem. Nimetab, et Inglise samum sotsiaal-seaduste ja ka 8-tunnilise tööpäeva asjus esirinnas. Tööandjate poolt võeti üldiselt vähe sõna, mille juures aga kriipsutati alla, et sotsiaal-seaduste rahvusvaheline ühtlustamine ei või võtta aluseks kõige kaugemale arenenud seaduste alusel „enamsoodustuse põhimõtet“ üle

maailma viia läbi, vaid leppida esialgu rohkem üldiste pahedega, võttes arvesse, et üksikute riikide ja rahvaste seisukord ei luba sel alal ülemaailmlielt minna liig kaugemale. Uutest mõtetest, mis läbirääkimistel üles võeti, oleks nimetada Poola esitaja hra Sokal'i poolt üles võetud mõtet, mida käsitleb ka tööbüroo oma aruandes, et büroo peaks tõsiselt võtma uurimisele „teadusliku organiseerimise“ küsimuse. Itaalia esitaja Michelis soovitas kinofilmide rahvusvahelist ärakasutamist ja arbitraazhi küsimuse päevakorrale võtmist.

Oma lõppkokkuvõttes ja vastuses peatub direktor kõikide arvustuste juures, kriipsutades alla, et ehk küll paljud kõnelejad õige pessimistlikult vaadanud konverentsi tööde tagajärgede peale, siiski vaatamata võrdlemisi väikese arvu konventsioonide ratifitseerimise peale on tehtud suur edusamm sotsiaalsete pahede kõrvaldamises. Ka 8-tunnilise tööpäeva konventsiooni ratifitseerimine on saanud edasi eriti Londoni konverentsi kaudu. Rahvasteliidu poolt vastu võetud kokkulepete ratifitseerimine ei minevat sugugi kiiremini. Kriipsutab veel kord alla, et rahulepingu alusel ei ole ei tööbürool ega konverentsil abinõusid kedagi ratifitseerimisele sundida, võib ainult selleks mõjuda avaliku arvamise j. n. e. kaudu. Kriipsutab alla eriti sellel konverentsil kuuldavale tulnud hääli, et tööbüroo ja töökonverents oma otsuste tegemisel peavad arvestama majanduslikkude tingimustega ja tööliste seisukorra parandamisel ei tohi unustada ka teisi küsimusi, mis produktsiooniga ühenduses.

Arvab siiski, et on palju sotsiaalküsimusi, mis võidakse lahendada ka nende vahekordadega arvestamata, nagu alaealiste kaitse j. t. Seega on direktori aruande kohta konverentsi töö läbi ja ta asub teiste küsimuste kallale.

Vahepeal on varem valitud komisjonid oma töödega lõpule jõudnud ja konverents asub teiste päevakorra punktide ja küsimuste juure, milledest lühidalt peatume konverentsile esitatud ainukese konventsiooni — emigrantide inspeksiooni ühtlustamine laevadel — juures.

Tartu „Eesti nädala“ tähtsus kodumaa kaupade propageerimiseks.

Nüüd, mil kolmas „Eesti nädal“ — Tartus arvult teine — möödunud, pole liigne võrrelda selle kordaminekut eelmiste samasuguste nädalatega, ära märkides selle tähtsust ja ulatust omamaa saaduste propageerimises.

Esijoones tuleb alla kriipsutada Tartu kaup-

meeskonna ja töösturite isamaalikku tunnet, mis oli tõukeandjaks ja millest ongi välja kasvanud „Eesti nädalate“ korraldamise kaunis mõte.

Hra A. Reikand oma avamiskõnes peatus pikemalt „Eesti nädalate“ korraldamise mõtte arenemise juures. See mõte pandi liikuma paar aas-

tat tagasi, kui meie noor majandus teravat kriisi üle elas ja Eesti mark kiirelt langes. Siis oli tarvis tegutseda majanduse tervendamise sihis. Tartus astus kokku nõupidamine omavalitsuste, majanduslikkude, üliõpilaste ja teiste organisatsioonide esitajatest, kus jõuti ühisele otsusele: meie majanduslikku seisukorda on vaja hakata parandama.

Üheks tähtsamaks teguriks selle eesmärgi saavutamisel tunnustati juhtmõte — arendada tugevaks omamaa tööstust, tarvitada vähem väljamaa saadusi. Selle mõtte kandjaks ja õhujajaks otsustati korraldada „Eesti nädalaid“, mil elava sõna, ajakirjanduse ja kaupade võrdlevate näituste abil tuleks selgitada laiematele tarvitajate hulkadele Eesti tööstuse seisukorda, omamaa kaupade väärtust ja meie majanduse tervendamise sihte. „Eesti nädala“ abil tahetakse tarvitajatele selgeks teha, et ei ole vajadust osta sarnast välismaa kaupa, mida produtseeritakse kodumaal. See oleks kahjulik meie majandusele. Hra Rekand tähendas edasi oma kõnes, et „välismaa kaupa ostes maksame välismaa töölistele palga välisvaluutas, kuna meie oma töölistel seisavad töötä“.

„Eesti ei suuda oma vaprate poegade verega käteväidetud riiklikku iseseisvust kaitsta ilma tugeva majandusliku aluseta. Rahva iseteadvuse äratamiseks ja rahvusliku uhkuse tõstmiseks korraldame „Eesti nädalaid“. Esimesed katsed on annud häid tagajärgi. Liikuma pandud mõtted ja selgitavad sõnad on tunginud hulkadesse ja ka meie valitsusasutustesse. Sissevedu on vähenenud, kuna väljavedu järjest kasvamas. Raskest majandusaastast pole suutnud mõju avaldada meie marga kursi peale. Selleks on kahtlemata kaasa aidanud „Eesti nädala“ mõte ja sedasama ning veel suuremal määral loodame ka avatavast Tartu „Eesti nädalast.“

Hra Rekandi mõjurikas kõne oli vääriliseks sissejuhatuseks algavale Tartu „Eesti nädalale“, mis kujunes suurejooneliseks Eesti tööstusesaaduste demonstratsiooniks.

Esmakordselt teones „Eesti nädala“ korraldamise mõte 1924. a. varakevadel. Loomulikult ei suutnud see kui esimene sellesarnane katse täiel määral rahuldada korraldajate poolt ülesseatud kauge ulatusega nõudeid, sest puudusid veel kogemused seesuguste nädalate korraldamiseks.

Sama aasta sügisel järgnes teine „Eesti nädal“ Tallinnas, Eesti kaupade propageerimiseks. „Eesti nädala“ mõtet selgitasid sel puhul ajakirjanduses avaldatud artiklid. Lühidalt — eelmiste „Eesti

nädalate“ puhul oli üldises kokkuvõttes kahvatu just see aateline alus, mis ainuüksi õigustab nende korraldamise, s. o. mõjuda kasvatuslikult tarvitaja peale, püüdes temas äratada lugupidamist ja teadlikku huvi omamaa saaduste vastu. Kuid ka neil esimestel katsetel oli oma suur tähtsus kui ettevalmistavatel sammudel järgnevateks „Eesti nädalateks“.

Selle vastu tuleb aga äsja möödunud Tartu „Eesti nädalat“ lugeda kõigiti hästi õnnestunuks ja täiesti kordaläinuks, kuna see kujunes oma tähtsuse ja mõju poolest laaulatuslikuks omamaa saaduste demonstratsiooniks.

Kõige pealt tuleb tähendada, et aeg Tartu „Eesti nädala“ korraldamiseks oli valitud hästi. Laulupeod on meie rahvuslikud pidupäevad, mil suurte kokkutulnud rahvahulkade südamed on vastuvõtlikumad rahvusliku iseteadvuse propagandale, kui argipäevses askelduses. Ja mis õngi „Eesti nädala“ mõte muud, kui rahvustunde ja rahvusliku uhkuse äratamine tarvitajate hulgas, et nad teadlikult eelistaksid kodumaa saadusi ning seega aitaksid kaasa meie majandusliku seisukorra tugevnemisele, vabastades seda äraripuvuse seisukorrast.

Ja peab tähendama, et need rahvahulgad, kes Tartus „Eesti nädala“ puhul korraldatud näitusi või rongikäiku vaatama või sellest osa võtma olid ilmunud, elava huviga jälgisid omamaa saaduste demonstratsiooni ja et see mõjurikas pilt vaataja südamele ja arusaamisele kindlasti midagi ütles, mis varem või hiljem avaldub meie majandusliku seisukorra kasuks. Ja nagu me Tartu kaupmeeste poolt kuuleme, õngi „Eesti nädalate“ mõju tarvitajate hulgas avalduma hakanud. Nõudmine Eesti kaupade järgi on tunduvalt kasvamas.

Kui meie tulevaste „Eesti nädalate“ korraldajad suudavad jääda sellele aatelisele alusele, nagu see avaldus hiljuti möödunud Tartu „Eesti nädala“ puhul, siis peab varem või hiljem meie tarvitajate hulkades läbi lööma teadmine, et mitte iga väljamaa kaupa ei saa kodumaa omast lugeda paremaks, vaid otse vastupidi, — enamjagu praegusel ajal välismailt tulevaid kaupu ei seis kvaliteedi poolest kuigi kõrgel ja Eesti saadused võivad oma headuse kui ka hinna poolest väljamaa saadustega julgesti võistelda, mõnel juhtumisel aga on Eesti oma saadused väljamaa omist kaugelt paremad!

Toome näite: Meile veetakse välismailt sisse suurel hulgal margariini, ehk meil küll sellekohane oma tööstus olemas. Kuid nii Taanis kui ka Hollandis, kust meie suure osa kunstvõid importeerime, on maksimas määrused, mis nende

maade siseturul tarvitava margariini kohta teatavad kvaliteedinõuded üles seavad, kuid mujale maile eksporteeritava margariini kohta need määrused seda nõudmist ei sisalda, jättes kontrolli teostamise sisseveomaade hooleks. Sellest järgneb, et nendelt maadelt võidakse meile eksporteerida ka alaväärtuslikku kaupa, ilma et eksporteeriva maa seadused selleks mingisuguseidki takistusi teeksid. Kunstvõid veame aga meie aasta jooksul sisse kolmekümne miljoni marga väärtuses ja sedamööda, kuid areneb meie või väljavedu, tõuseb meil järjest ka kunstvõid tarvitamine. Nii on 1925. a. taimevõid sisse veetud enam kui 14.000 puuda, mille väärtus, nagu juba eelpool tähendatud, väljaveomaade kontrolli alla ei käi. Hoolimata sellest, et meil oma taimevõitööstus olemas, kes oma produktsiooniga siseturu tarviduse täielikult suudab katta ja kelle kunstvõid on tunnustatud hiljutisel näitusmessil korraldatud võistlusel kõrgeväärtuslikuks, raiskame kümneid miljoneid kallist välisvaluutat, et sisse vedada väljamaalt margariini, mis nagu juba tähendatud, väljaveomaa kontrolli alla ei käi.

Väljamaa ärid ja nende esitused Eesti kututavad suuri summasid reklaami peale, et vullutada turgu oma kaubale. Eesti ettevõtted seavastu on aga reklaami suhtes väga tagasihoidlikud, osalt seepärast, et ei tunta veel küllalt mõjurikka reklaamitegemise viise, osalt aga Eesti tagasihoidliku loomu tagajärjel.

Elavaks näiteks on siin välismaa saapakreem, mis osava ja suurejoonelise reklaami varal on turu oma kätte saanud ja kodumaa saapakreemitööstused peavad raskest võitlust pida-

ma, enne kui oma produktsioonile sisemaal turgu leida. Ometi oleks ju kõige loomulikum, et tarvitaja siin oma nõudmise üle seab: müügu kaupmees talle ainult kodumaa saapakreemi!

Ja nii on lugu ka paljude teiste tööstussaadustega, mis meil välismailt kalli välisvaluuta eest sisse veetakse, kuna kodumaa tööstus, mis samaväärtuslikke või paremaidki saadusi toot-see-rib, töö ja turu puudusel peab kinatsema.

Kui suudaksime oma tarvitajate hulgas viia nii kaugele, et nad teadlikult eelistaksid kodumaa kaupu, siis algaks Eesti majanduses peagi ennenägematu õitseage. Nii võiksime väga hästi tarvitada ainult omamaa villast ülikonnariiet, oma pesu, jalanõusid, seepi ja teisi keemiaaineid, paberit ja palju, palju teisi tööstussaadusi, kasutades ära meie tööstusettevõtete maksimaalse produktsiooni ja vedades sisse vaid tarviliikke tooresaineid ja mõnesuguseid valmissaadusi, mida meie oma tööstus ei valmista. On ju selge, et nii mõnigi tarvitaja niisugusel korral peaks loobuma mõnesugustest harjumustest, eriti luksusasjade tarvitamise alal, kuid see „ohver“ kannaks kaunist vilja ja saaks õnnistuseks meie rahvamajandusele. Tähtis on elustada seda mõtet tarvitajate hulgas, et kogu rahvas kord hakkaks eestkäti nõudma omamaa kaupa, sest paljud on paraku veel sellel eksiarvamisel, et kõik hea ja väärtuslik ainult väljamaalt tuleb. Selle eksiarvamise vastu võidelda ja selgitada tarvitajale Eesti oma tööstussaaduste kõrget väärtust ja nende eelistamise tähtsat mõju ning kaugeloluvat tagajärge meie majanduse arenemises, — see ongi „Eesti nädalate“ suur ja tähtis ülesanne. (O.)

Meie väljaveo võimalusi Daani.

Olen oma pea viiekuulise Daanis viibimise jooksul võimalikkuse piirides katsunud tutvuneda Daani majanduselu nähtustega, pidades silmas eriti meie väljaveo-võimalusi Daani. Esiteks peab kohe märkima, et meil teatud jõupingutuste juures kindlasti võimalik on oma väljavedu Daani suuremal määral arendada ja suurendada. Kuigi kaubavahetus Daaniga meile soodus, kuna Daani väljavedu Eetisse ainult kaks kolmandikku kuni kolm neljandikku (muutusvõime aastate järele) Eesti väljaveost Daani välja teeb, siis ei pruugi see kaugeltki veel tähendada, et meie oma väljaveos Daani maksimumini oleme jõudnud. Vahest just vastuoksa: meie senine väljavedu on kannud juhuslikku laadi, tähendab, on veetud välja seda, millele leidis loomulik ja valmis turg Da-

ni, ilma et väljaveovõimalusi endale kas oma saaduste Daani turu kohaselt ümberkorraldamisega või muul kombel oleksime loonud. Et meie kaugeltki veel maksimumini jõudnud pole, seda näitab, näiteks, ka Daani-Läti vaheline väliskaubandus, kus Daani väljavedu Lätisse (1924.a.) ainult 40% Läti väljaveost Daani välja tegi. Seepärast on väga mõeldav, et ka meie teatud jõupingutustega sama vahekorranegi võiksime jõuda. Kuid ühes sellega peab ka märkima, et meie oma väljavedu Daani mitte suurte, vaid just väiksemate ja seni vähem tähtsateks peetud asinetega võime suurendada. Meie väljaveo pea- ja suurartikkel Daani — tekstiilsaadused — mis 1925. aastal tervelt ca 70% meie väljaveo väärtusest moodustas, on siin küllaldaselt esitatud, ja pea-

me olema rahul, kui vahekorrad sellele väljaveo osale tulevikus halvemaks ei muutu, vaid samadena püsivad. — On tähendatud, et meie kaubavahetus Daaniga sel põhjusel mitte küllalt elav pole, et meil otsekohene laevühendus Daaniga puudub, kuid see väide ei ole õige. Nimelt tulevad ühendatud Daani laevaseltsi (Det Forenede Dampskibs-Selskab, D. F. D. S.) Kopenhaageni-Danzigi-Liibavi ja Tallinna vahel ühendust pidavad laevad Tallinnast otseteed Kopenhaageni, mis meile peatähtsusega, kuna rohkem kõrvaline asi, et sõidutee Kopenhaagenist Tallinna üle teiste sadamate läheb ja kahe nädala ümber kestab.

Võtame esiteks kõne alla need ained, missuguste sisseveost Eestist Daani äringkonnad oma initsiaalivil viimase kolme aasta jooksul huvitatud on olnud. Need on: linaseemneõli, linaseemnekoogid, vineer, lauad kastideks, tuletikud, pintsliid, tekstiilkaubad, ümbertöötatud nahad (pealnahad), kartulijahu, looma sisikonnad, pakkimispaaber (eriti paaberist kotid). Nendest on seni ainult tekstiilkaubad (juba end. Vene ajast) ja tuletikud siin endale kindla turu saanud, kuna osa (puumaterjal, paaberimass, võ, tsement) ajuti-elt ja juhuslikult turule ilmub. Teatud osaga Daani poolt taganõutud artiklitest ei ole seni isegi proovisaadetusteni jõutud. — Meil on üksikuid ärisid, kes näit. linaseemneõli välja veavad. Kui aga Daani poolt sellekohaste ettepanekutega tullakse, siis näitavad väljavedajad asja vastu vähe huvi, ei vasta kirjade peale, annavad kas liig kõrged või jälle liig madalad hinnad üles, mis hoolimatusest ja ebatäpsest tingitud, nii et Daani järelepärijatel ainult järele jääb imestada. Hilja aja eest oli just linaseemneõliga seesugune juhus, mis kahjuks iseloomustav tervele kaubavahetusele. Olen mõnekümne äriaga, kes varemalt kirjaliste järelepärimistega meie siinse konsulaadi poole üalnimetatud artiklite asjus pöörnud, kõnelnud ja igalt poolt kuulnud — mis kellelegi, muidugi, uudiseks pole, et kolm neljandikku järelepärimistest Eesti poolt üldse vastamata jäänud. See pärast arvavad nüüd Daani sissevedajad, et Eestil üldse väljaveo huvisid pole, missugusel oletusel loogilisus ei puudu. Edasi teiste nimetatud kaupade kohta: Daani ostab välismaalt väga palju õllokooke; kui meil see tööstus nii kaugele areneb, et ka väljaveoks jätkub, siis võiksime rehkendada kindla Daani turuga. Pealishahkade järele on nõudmine Daanis väga elav, kuna seal laaldane saapatööstus olemas, aga oma parkimistööstus nõudeid rahuldada ei suuda; kahjuks on meil aga otsustatud olemasolevat pealishahk-parkimistööstust mitte suurendada ja moderni-

seerida. — Loomade sisikondi ei kasutata meil seni vist mitte küllalt kasulikult; Daani veab loomade sisikondi nii värskelt, kuivatatult ja soolatult suurel arvul (1924. a. 24.733 tonni, 1925. a. 22.129 tonni) Ingl's-, Saksa- ja Prantsusmaale, saades nende eest suuri summasid, tahab neid ka meilt osta, on palju seesuguseid järelepärimisi olnud, kuid tagajärgedeta. Läti veab seda artiklit juba Daani, ka loomakarvu ja muid seesuguseid väiksemaid aineid, ja, nagu näha, tasub ka see end ära, kui väljavedu hästi korraldatud.

Kuid on veel olemas rida muid aineid, missuguste väljavedu Daani võimalik oleks. Need on: kartulid, kartulijahu, õunad ja muud söögiained, missuguseid Daani sisse veab. Läti on õunu, näit., siia juba paar aastat saatnud, kuid eriliselt halba hinda saanud, kuna õunad ajalehepaaberisse, igasugustes sortides ja suurustes mitmesugustesse kastidesse pakitud on olnud. Siinne turg nõuab aga ühtlust ja järjekindlust. Kas ei oleks meil otstarbekohane nii kartulite kui ka õuntega Daanis proovi teha, mille tõttu ka senine turg (Soome ja Rootsi) laieneks, mis vist omakorda ka hindade tõusu peale mõju ei jäta avaldamata?

Meie metallitööstusest väljaveo mõttes Daani rääkida ei saa, kompveki- ja shokolaaditööstus on kvaliteedi mõttes väga vastuvõetav, kuid hinnad ei suuda Saksa ja Helveetsia omadega võistelda; kosmeetikatööstus samuti, eriti Prantsuse madala valuuta tõttu; meie paaberossid on kallid ja ei vasta maitsele, peavad olema sigareetid; niisama ei lähe ka liköörid; kuid meie paaberitööstusel peaks eeltingimusi olema siin turgu leida.

Need on pealiskaudsed seisukohti üksikute ainete kohta, mis saadud kohapealsete muljete ja järelekuulamiste põhjal. Muidugi võib iga üksiku aine kohta muretseda täpseid andmeid, kuid mõõduandev on alati kvaliteet ja hind, seepärast peaksid meie kaubapakkujad alati kohe korraga hinnaga, maksutingimustega ja proovidega esinema, kui nad tahavad, et pakkumine sisuliselt kõne alla tuleks. Ilma nende andmeteta ei ole midagi teha.

Kui aga väljavedajad väljaveo vastu ise huvi ei tunne ja selle teostamiseks sammusid ei astu, siis muutub kõik turu, nii ütelda, teoreetiline ettevalmistus mõttetuks. Peaks katsuma üksikuid väikseid väljavedajaid liita liitudesse, kes saadaksid oma esitajad koha peale, et seal luua sidemeid ja korraldada väljavedu. Kogemused — ka siin Daanis — on näidanud, et seesugused

aktiivsed sammud end alati ära tasuvad ja varemalt rahuldavaid tagajärgi annud on. Kus esitaja saatmine võimatu, seal võiks ka konsulaat tõsiselt abi pakkuda, igatahes tuleks aga agaram olla, kui ei taheta, et siinsetel ringkondadel mulje jääb, et Eestile välisturgusid üldse tarvis pole.

Meil räägitakse ja kirjutatakse väga palju nende lehmise vajadusest, kuid tegelik olukord on, kahjuks, niisugune, et just väljavedajatel enesetel kas huvi, julgus või o-kus puudub ja nad väljaveo korraldamiseks ise küllalt aktiivseid samme ei astu.

V. O.

Rohkem tähelepanu väikekaupmeeste huvidele.

Tarvitajate-ühisuste otstarbetu ja õiglusetu soodustamine.

Väikekaupmehed on meie rahvamajanduses ringkonnaks, kelle huvidega seni pea sugugi pole arvestatud riigi majanduspoliitikas. Ei saa salata, et selles osalt on süüdi väikekaupmeeskond ise, kes kunagi pole osanud ühiselt oma huvide kaitseks üles astuda. Kuid teiselt poolt paneb imestama see hoolimatus ja isegi kõrk ülalt alla vaatamine, mis avaldub juhtivate riigi majandusametuste suhetes väikekaupmeeskonnaga. Ometi on vastuvaidlemata selge, et kaubandus, eriti detailkaubandus, omab kaupade jaotamisorgaanina suure, iseseisva tähtsuse igas rahvamajanduses.

Meil ei ole arusaamine sellest tähtsusest läbi löönud ja, kui võtta näit. tähtsamat majandusfaktorit — krediiti, siis ollakse väikekaubandusele ülivastutulematu; samuti on lugu maksustamisega: kaubandus, mis koondunud aktsiaseltsidesse, osatühisustesse ja tarvitajate-ühisustesse, s. o., avalikult aruandvatesse ettevõtetesse, asub soodsamais tingimuses, kuna neil ju puhaskasu arvestamisel arvatakse üldkasut maha osalt juhatuse, nõukogu jne. tasu ja tervelt — äriteenijate palgad. Väikekaupmeestel aga, kes suures enamuses ju välise tööjõuta läbi ajavad, ei kindlustata puhaskasumaksu määramisel isegi kõige madalamatki elatismiinimumi; see tähendab ju õieti, et nad selle poolest on asetatud isegi halvemas seisukorda kui meie töölised, kellele tegelikult on ikkagi kindlustatud teatud palga alammäär ja seega ka elatismiinimum.

Peahädahojks väikekaupmeestele on aga tarvitajate-ühisused, kelle areng neile riigi poolt antavate soodustuste tõttu näitab aast-aastalt järjekindlat ja kiiret tõusu ja kes selle tõttu äärmiselt piiravad eriti kesk- ja väikekaupmeeskonna majandusliku tegutsemise võimalusi ja koguni olemasolu. Riiklikud soodustused, mille abil tarvitajate-ühisuste 1925. a. läbimüük 1921. a. omaga võrreldes on tõusnud kolmekordseks, on kahesugused. Kõige pealt võimaldatakse neile krediiti niisugustel tingimustel tähtaegade, krediidisuuruse kui ka protsendi määrade poolest, millest väikekaupmees enda suhtes vastumeeski

ei juhtu nägemis, rääkimata reaalelust. — Ühisused maksavad keskmiselt 5% aastas laenu eest, kuna väikekaupmeestel vähemalt 12% tuleks maksa, kui laenu üldse saakski. Eeldasi ei ollu tarvitajate-ühisused, kelle põhikapital ei ulatu üle 500.000 marga, ärimaksule, ja niisugused ühisused moodustavad tervelt ¼ tarvitajate-ühisuste üldarvust. On käega katsutav, kuivõrra halbadesse, väljakannatamata võistlustingimustesse on kõige selle tõttu asetatud detailkaupmehed, kellele sarnaseid soodustusi pole. — Teiselt poolt on ka kahjud, mis Eesti Pangale nimetatud soodustused sünnitavad, tunduvad. Tarvitajate-ühisustele odavahinnalise laenu andmise poliitikaga sai Eesti Pank 1925. a. umbes 40 miljoni marga võrna vähem protsente kui ta erakaupmeestelt oleks saanud. Ka maksude näol riigikassase vähem sisse tulnud summad on suured.

Millega on siis seletatavad need erilised soodustused, mis riik annud tarvitajate-ühisustele? Kõige pealt on siin küll tegemist puhaspsüholoogiliste põhjustega. Tsaariaegsele Venemaale allumisajajärgul oli Eestis ühistegevus üheks tähtsamaks sõjariistaks võitluses kultuurilise ja majandusliku iseolemise eest Vene ümberrahvastamise poliitika vastu. Seega oli ühistegevus meil tol ajal tarviliseks kultuuriliseks võitlusabinõuks. Eesti iseseisvuse saavutamiseks aga kestis endine sümpaatia nende vastu automaatselt edasi, ja niiviisi, vaatamata hoopis teiseks muutunud olukorra peale, kus ometi enam mingisugust tarvidust pole seesuguste rahvusluse idee elustamise ja levitamise keskkotade järele, nagu seda tarvitajate-ühisused olid, on neid riikliku võimu poolt koguni veelgi kunstlikult arendama hakatud, ilma et mõõduandvaks riigiasutis endale aru oleks antud, millega need ettevõtted siis õieti nii väga tulukad peaksid olema rahvamajandusele; seejuures on ühistegevus kavalasti osanud kasutada parteipoliitilisi konjunktuurmomente oma huvides.

Ühistegevuse kui seesuguse vastu ei saa kellegi kainelt mõtlejal isikul midagi olla seevõrra kui see avaldub piima-, masinatarvitajate- ja

muis selle sarnaseis ühinguis. Kuid tarvitajate-ühisustele antavate enamsoodustuste vastu tuleb kõige kärealt üles astuda. Jääb arusaamatuks, miks leiab riik tarvilise olevat tarvitajate-ühisustele nii suurel määral erilisi soodustusi anda nagu eelpool nimetatud. On siis need ühised midagi eriliselt kasulikku rahvamajandusele annud või suudavad edaspidi anda, et nad oleksid õigustatud kergendusi saama era-kaupmeeste arvel? Praeguse suure võistluse tõttu juba kaupmeeste eneste vahel ei saa jutugi olla ühisuste survest kaubahindade alanemise suunas, vaid ühisuste eriline mõju on selle poolest küll minimaalne, igatahes mitte suurem kui era-kaupmeeste omavahelise võistluse oma. Uskumatu näib olevat ka, et riik leiab tarvitajate-ühisuste toetamise scepärast tarvilise olevat, et vaja on kodanikkudes arendada ühistegevuse mõtet, et teatud määral ehitada üles kollektiivmajandust, mis loogiliselt lõpunähtlemisel peaks viima mingi sotsialistliku tulevikuriigi, vähemalt kaupade jagamise alal. Ometi on aga meil olnud kestvalt valitsema kodanlikud erakonnad, kelle kavades ei leidu sarnast tulevikusihti. See pärast ei võiks see samuti olla soodustamise põhjuseks. Või on tarvitajate-ühised ETK'ga cesotsas vahepeal muutunud seevõrra tugevaks ja mõjuvaks teguriks meie majanduselus, et ei tohita algust teha selle kunstlikult kasvatatud „hiiglase“ — tema õigetesse raamidesse surumiseks.

Meie, detailkaupmehed, nõuame, õigluse põhimõtetest välja minnes, et riik krediitide kui ka maksustamise suhtes loobuks kõigest tarvitajate-ühisustele antavaist erilist soodustust, mis kaupmeestele teeb võimatuks igasuguse võistluse nendega kui peaaegu monopolisti seisukorras asuvatega. Sest, nagu eelpool nimetatud, ei oma need ühised sugugi seda tähtsust meie rahvamajanduses, mida nad igapidi pahatahtlikult avalikule arvamisele püüavad ette peegeldada, vaid nad on näidanud, et vaatamata odava ja pikaaja-

lise krediidi peale on puhas ülejääk minimaalne; teiselt poolt ei ole kaubahinnad põrmugi madalamad kui erakaupmeestel, vaid ümberpöörduvad. Igatahes peaks riiki huvitama, miks ühised ei oska tarvitada odavat krediiti otstarbekohaselt ja kuidas on selle tagasisaamisega lugu. Siinkohal ei saa minna mööda alalist kuritarvitustist tarvitajate-ühisustes, mis muutumas krooniliseks nähtuseks; ühistegevuse statistikas, kahjuks, selle kohta andmeid ei ole, ja kui ongi olemas mingisugune sellekohane kokkuvõte, siis hoitake seda nähtavasti oma enese teada. Kahtlemata on neid juhtumisi väga palju, kui veel silmas pidada, et nii mõnedki kuritarvitused omavahel likvideeritakse, ilma et avalikkus midagi teada saaks.

Edasi tõendavad nad, et ärimaksust vabastamine olevat õigustatud, sest tarvitajate-ühised ei ajavat ju mingisugust äri, nagu seda kaupmehed teevad, vaid ühisuse liikmed olevat koondunud ainult iseendi varustamiseks kaupadega, ja seesugusel tegevusel pole ärilist iseloomu. Täiesti õige, kui see nii oleks. Tegelikult on aga lugu nii, et peaaegu % üldlääbimüügist langeb võrraste ostjate peale. Järelikult on see ju puhas äriline tegevus, s. o., ühisuste liikmed rikastuvad teiste kulul. Otse silmatorkavalt ebaõiglane on, et kõige selle peale vaatamata riik kaugelt suuremat osa ühisusi ei pea äriliseks ettevõtteiks ja ärimaksule alluvaiks. Niisugune tarvitajate-ühisuste maksuvabadus tuleb kaotada, kuna Eesti Panga praegune poliitika krediidi andmise asjus on asunud õiglasele seisukohale.

Detailkaupmehed ootavad vastutulekut riigilt nende õiglastele nõudmistele. Riiklikust seisukohast oleks täitsa vildak majanduspoliitika-ajamine, mis lõhub ja kisub maha linnas seda, mis maal, asunikke näol, üles ehitati, sest rahva keskkihid on meie vabariigi kandvamaks osaks ja tuleviku pandiks. Ja väikekaupmehed on linna ja alevi keskkihid üheks olulisemaks osaks.

O. L.

Välisurgude leidmisest Eesti kaupadele.

Sageli on ajakirjanduses Eesti kaupadele välisurgude leidmise kohta sõna võttes selle peale tähendatud, et Eesti eksportöörid peaksid koonduma liitudesse, millised liidud suudaksid aktiivsemalt välismaal luua sidemeid ja korraldada ühiselt meie väljavedu. Eriti teravalt forkab silma tähendatud koonduse tarvidus Soomes, kus mitme aasta kogemused on näidanud, et üksikud nõrgad Eesti töösturid ja eksportöörid ei suuda kuigi palju ära teha Soome hästi organiseeritud

kaupmeeste ringkonnas. Tähtsad oleksid liidud, mitte üksnes aatelised, vaid niisugused, kes on võimelised tegema tegelikku tööd. Nii on see korraldatud Soomes, kus näiteks metsaeksportööridel, paberitöösturitel, metallitöösturitel jne. on omad liidud, kuid peale selle on veel üldine Soome eksportühing. Nende töö ja propaganda on hästi korraldatud. Laialiste volitustega iseisvalt töötades suudavad nad kätte saada tunduvaid tagajärgi. Need organisatsioonid saada-

vad välismaale agente, kes tagajärgedeta kunagi kodumaale tagasi ei tule. Toome selle kohta järgmise näite:

Hiljuti valitses veel arvamine, et Soomest on võimata saetud puukaupa Ameerikasse viia. Metsatöösturite esitaja aga töötas ½ aastat Ameerikas ja selle töö resultaadiks oli, et Soome saetud puukaup on hakanud ilmuma Ameerika turule.

Eestis on juba olemas vabrikantide ühisus, kaupmeeste liit, kartulikasvatajate liit jne. Need asutused on kõigiti väga tarvilikud, aga Soomes pole nende poolt käinud ühtki volitatud isikut, et seal mõnele Eesti produktile turgu muretseda. Kirju on vahetatud rohkesti, kuid sel teel on tagajärg olnud tähtsuseta. Võib olla loodetakse meie konsuli peale Soomes, eks see ole ju tema ülesanne sidemeid ja suhteid luua. On muidugi selge, et konsuli kohus on ses asjas igapidi teed tasandada ja kaasa aidata, kuid otse osta ja müüa Eesti kaupu, mis ometi peaaegu selleks puuduvad tal volitused. Kirju vahetada ja informeerida on vaja, kuid see ükski ei suuda asja lahendada, vaid tarvis on ka asjatundjaid saata kaupa müüma ja proovisid esitama.

On enesest mõistetav, et üksik väike Eesti tööstur ei jaks saata oma esitajat välismaale kaupa pakkuma ja selle jaoks turgu leidma. Seepärast olekski tähtis, et töösturid liituksid eksportühinguks, kes jõuaks Eesti tooteid välismaale saata ja neile turu leidmiseks propagan-

dat teha. Seejuures võivad aga konsulid olla neile esitajale väga kasulikud, sest nad tunnevad kohalisi olusid ja inimesi, nii et esitaja võib kohe õigest ot-ast peale hakata.

Minul pole teada, kui hästi või halvasti on praegused Eesti töösturite organisatsioonid oma ekspordi mujal välisriikides korraldanud, Soomes pole aga ühisest müügikorraldusest midagi kuulda olnud. Üksikutest Eesti töösturitest on oma kaupade väljaveo Soome rahuldavalt korraldada suutnud Narva linavabrik (purje- ja presendriie), Loksas ja Sindi telliskivivabrikud ning Irboska gipsivabrik. Kartulite ja õunte vedu on aga täielikult veel rannameeste käes, ilma vähe-mägi ühise korralduseta. Nende saduste väljaveos oleks aga ühise frondi pidamine elujõulise liidu kaudu otse tungivaks vajaduseks.

Praegusel ajal, mil turged peärast peetakse raskest majanduslikku võitlust, ei suuda üksikud väiksemad töösturid oma kaupu välisriikidele saata; selleks puudub neil jõud ja oskus. Kaubalepingud ei suuda kõiki riikide omavahelist majanduslike huvide vastolusil kõrvaldada ja seepärast nõuab väli-kaubandus, nagu see üldiselt tuntud, erilist vilumust ja asjatundmist. Mida ei suuda üksikud töösturid, seda jaksavad aga nende ühinged ja liidud, mispärast oleks tarviline, et olemasolevad töösturite ja kaupmeeste organisatsioonid oma tegevuskavadesse võtaksid ka ühise kaupade müügikorralduse loomise välismaades.

Uleriiklik töösturite kongress Pärnus.

24. ja 25. juulil peeti Pärnus VII üleriiklikku töösturite kongressi. Tööstusse puutuvad põlevad päevaküsimused olid toonud kokku töösturite esitajad üle Eesti riigi, kokku 63 saadikut; peale selle Kaubandus-tööstuskoja ja ministriumide esitajad.

Pärnu „Endla“ nägus saal, kus kongressi peeti, oli endale seks puhuks tõmmanud selga piduülikonna ja kaunistanud end loorberitega.

Kongressi avas korraldava komitee nimel hra Jürvetson, kes ka kongressi juhatajaks valiti.

Tervitusi kongressile ütlesid kaubandus-tööstusministriumide, haridus-, raha- ja töö-hoolekandeministriumide ning üleriikliku kaupmeeste liidu esitajad. Kaubandus-tööstuskoja esimees hra Puhk oli saatnud tervitustelegrammi.

Enne kui kongress asus oma päevakorra juure, võeti üksmeelselt vastu otsus, saata här-

ralt riigivanemale tervitustelegrammi. Telegrammi sisu oli järgmine:

„VII üleriiklik töösturite kongress tervitab Teid vabariigi valituse kokkuseadmise puhul, tarvitades juhust, et töösturite riigimeelsust kinnitada ja oma kaasabi pakuda riigi majandusliku elu korraldamiseks.“

Maakondade töösturite organisatsioonide esitajad kandsid ette aruanded kohtadelt; tööstuse üldseisukorrast andis pildi Kaubandus-tööstuskoja nõunik hra K. Mauritz, Kaubandus-tööstuskoja tegevusest ja kavatsusist informeerisid kongressi hrad R. Berendsen, K. Mauritz ja K. Mikita.

Kutsehariduse ja tööstuskoolide küsimus kujunes tähtsamaks päevakorra punktiks, kus esinesid referaatidega haridusnõunik hra Kiiwet, Kaubandus-tööstuskoja esitaja hra P. Huik ja tööstur hra T. Nõmmit. Tööstusmaksudest kõnles Kaubandus-tööstuskoja nõunik hra Berendsen. En-

diste gildide varanduste saatuse küsimuse juures peatus hra M. Pung pikema ettekandega, valgustades küsimust ajalooliselt ja juriidilisest küljest.

Kongressi lõpul võeti vastu referaatides puudutatud küsimuste kohta vastavad resolutsioonid, mis alamal avaldame.

Kongressi enese kohta toome arvustavaid märkusi järgmises numbris.

VII üleriiklikul töösturite kongressil vastuvõetud resolutsioonid.

I. 1) Tööstus Eestis on põllumajanduse kõrval tähtsam majanduselu ala, seepärast väärib ta rahva ja valitsuse tõsist tähelepanu ja lugupidamist. 2) Tööstus nõuab oma olemasoluks ja edenemiseks soodsaid tingimusi, alalist hoolt ja kaitset nende poolt, kes on kutsutud juhtima riigi poliitilist ja majanduslikku elu. 3) Kongress loodab kindlasti, et vabariigi valitsus oma organide kaudu paneb erilist rõhku tööstuse õigele arenemisele ja tema edukaks tegevuseks loob soodsaid tingimusi.

II. Kongress tunnistas üksmeelselt tungival tarvilikuks, et Kaubandus-tööstuskoja seadus ja juhatuskiri võetakse revideerimisele ja muutmisele kõige lähemal ajal, nii et oleks võimalik järgmises Kaubandus-tööstuskoja valimised viia läbi parandatud seaduse põhjal.

Parandatud seaduse alusel peaks Kaubandus-tööstuskoja I, II, IV ja VI sektsioonil kokku olema sama palju esitajaid kui kesk- ja väikekaubandusel ja -tööstusel kokku (60:60).

Koja seaduse revideerimisest ja parandamisest võtab osa kongressi poolt valitud toimikond ühes kaubandus-tööstusministeeriumi ja Kaubandus-tööstuskoja esitajatega. Kokku tulevad need kaubandus-tööstusministeeriumi kutsel.

Koja seaduse parandatud ja täiendatud kujul paneb toimikond ette 1927. a. ärapeatavale VIII töösturite kongressile heakskiitmiseks ja kinnitamiseks.

III. Kongress loeb tarvilikuks, et Kaubandus-tööstuskoja IV ja V sektsioonide juhatused saadaksid endi poolt läbitöötatud tööstusse puutuvad kavatsused ja otsused linnade ja alevite töösturite keskkühingule või koondustele läbi vaatamiseks ja arvamise avaldamiseks.

IV. Kongress teeb ülesandeks tema poolt valitud 10-liikmelisele toimikonnale ühelt Kaubandus-tööstuskoja vastavate sektsioonide ja kaubandus-tööstusministeeriumi ning haridusministeeriumi esitajatega arutada läbi käsitööseaduse (ametialaline organiseerimine, oskustunnistuste andmine, tööstusõpilaste ala, töös-

tusõpilaste teoreetiline edasiharimine, jne.) eelnoo projekti.

Toimikonna volitused kestavad tööstusettevõtjate koonduste keskesituse ellukutumiseni või selle puudumisel järgmise töösturite kongressini. Toimikonna asupaigaks on Tallinn ja kokkukuksujaks kaubandus-tööstusministeerium.

V. Kongress tunnistas tarvilikuks: 1) et tööstusõpilaste praktika õpetamine sünniks tööstusettevõtetes meistrite juhatusel ja õpilaste kutsehariduse täiendamine õhtu-täienduskoolides; 2) käsitööseaduse kiiret väljandmist ja maksmapanemist, milles oleks ette nähtud kutsetunnistuste väljaandmine ja nende väljaandmise kord; 3) kutsetunnistuste registreerimine teha ülesandeks Kaubandus-tööstuskojale.

VI. Kongress leiab, et on tarvis kutsuda ellu vähemalt kõigis linnades tööstusettevõtjate koonduste nime all organisatsioonid, mis oma olemiselt ja iseloomult oleksid täienduseks Kaubandus-tööstuskoja V sektsioonile.

Suuremais linnades tuleksid koondused korraldada võimalikult ametialade järele, väiksemais linnades, kus ühel ametialal tegutsėjaid vähe, võiks kutsuda ellu üldised koondused.

Eriti peaks koonduste ülesannete hulka kuuluma:

- 1) õpilasolu lähem reguleerimine,
- 2) õpilasolu kohta maksvate eeskirjade täitmise järele valvamine,
- 3) riigi ja kogukonna asutuste toetamine nende tööstust edendavas tegevuses,
- 4) tööstusoludesse puutuvate soovide ja ettepanekute läbiarutamine ja nende esindamine Kaubandus-tööstuskojale,
- 5) eksamite komisjonide moodustamine sellide ja meistrite eksamineerimiseks.

Koonduste sisemist korda ei tohiks piirata eeskirjadega ja peensustesse minevate seadusandlike ettekirjutustega. Koondustele peab jääma võimalikult vaba algatusvõime kui ka täidesaatev võim kohalikkude ülesannete teostamiseks.

Koondustel olgu sündkoonduste iseloom.

VII. Kongress, arutades tööstusmaksude küsimust, leiab: 1) et praegune maksustamisüsteem, mis pandud maksma Vene ajast päritud seaduste alusel, on iganenud ja ei vasta meie oludele ega ajale, mõjub ruineerivalt meie majanduslikele ettevõtetele, mille järeldusel võivad saada kardetavaks kogu meie riigi rahvamajandusele; 2) pidades õigeks, et iga kodanik oma sissetulekute kohaselt riigile makse peab maksma, leiab kongress, et maksumaksjail peaks seaduslik õigus olema end ärimaksukomisjonides

kaitsta, milline võimalus praegu puudub ja kusettevõtja on antud täiesti maksukomisjoni võimu alla; 3) kongress leiab otstarbekohaseks ja riigi maksuaparaadi tegevuse lütsustamiseks, et mitmekesised ja mitmemõõlised maksud, milliseid meie äriasutused praegu kannavad, võetaks kokku progressiivse tulumaksu alla; maks kui sarnane olgu üks; 4) tööstusmaks, mida omavalitsused maakondades võtavad tööstusettevõtete pealt, tuleb kaotada, 5) keskmiste puhaskasu protsentide normid tulevad avalikuks teadmiseks kuulutada välja „Riigi Teatajas“; 6) ärimaksukomisjonide liigete valimisi võib toimetada ainult töösturite ja kaupmeeste seaduslik eitus — Kaubandus-tööstuskoda.

VIII. 1) Haiguse vastu kinnitatud isikud peavad kandma osa riisikot ja nimelt, et neile kergete haiguste korral hakatakse maksma abiraha ainult 4-ast haiguse päevast alates. 2) Abiraha suurus ei pea haiguse vastu kinnitatut avatlema haigeks jääma. Olek tarvis, et abirahamitte haiguse eelse 6-nädalase palga, vaid aastase keskmise teenistuse järele arvataks. 3) Seadus

peaks võimaldama üksikule kinnituse alla kuuluvaile liikidele avada oma haigekassasid. 4) Ettevõtetes teenivad ametnikud ja töölised, kes üle 12.000 marga kuus palga saavad, tuleksid vabastada sunduslikust haigekassa kinnitusest.

IX. Kongress avaldab soovi, et Kaubandus-tööstuskoda töötaks välja seaduse eelnõu, mille järele äripidajate tööriistu ja elamiseks tarvilikku kodust sisseseadet riigi maksude viisenduseks ära ei müüdaks.

X. Kongress avaldab soovi, et väike- ja kesktööstustelt nõutavate statistiliste teadete andmise kord tuleks lihtsustada ja vabastada need tööstusettevõtted statistiliste teadete andmisest, kus on vähem kui 5 töölist.

XI. Arutades endiste gildide varanduste saatuse küsimust leiab kongress, et endiste gildide varandused on kogutud töösturite ja kaupmeeste poolt ja nende varanduste õiguslik pärija peaks olema töösturite ja kaupmeeste avalik-õiguslik esitus, kes on kohustatud andma need varandused kes- ja väiketööstuse ning kaubanduse organisatsioonidele kohiadel.

Põhja Ameerika Ühisriikide kaubandus-keskkoda

pidas 10.—13. maini s. a. oma 14. aasta-peakoosolekut, kus muuseas olid tõsiselt kõne all abinõud kaupmeeste liikkasuvõtmise vastu võitlemiseks. Rõhutati, et liikkasuvõtmine mõnel ärialadel otse kuritegevuslikku laadi kannab ja et see nähtus kaupmeeskonna omavalitsusele võib muutuda ähvardavaks, kui kaupmeeskond

ise ei suuda panna küllalt mõjuvaid piire tähen-datud pahele. On karta valitsuse kontrolli maksmanemist, mis aga oleks raskeks hoobiks kaupmeeskonna omavalitsusele üldse.

Sel puhul avaldab „Nation's Business“ pike-ma hoiatava kirjutuse ja allpool toodud karika-tuuri.

Meie arust pole küll kohane äri vasikaga võrrelda, kuid ta võib sattuda selle mõistmatu looma seisukorda, kui kaupmeeskond kaotab omavalitsuse. „Nations Business“.

Teiste maade majanduslik elu-olu.

Soome:

Soome-Saksa vaheline kaubaleping kirjutat' alla Berliinis 26. juunil. Leping on tehtud enamsoodustuse põhjal. M. S. on Soome saanud soodustusi metsasaaduste (vineer) ja põllusaaduste (juust) tollides. Pohlade sissevedu Soomest Saksamaale on täiesti tollist vaba. Lepingus on lähemaid määrusi lepinguosaliste riikide alamate elamiselubade saami-est teine teise riigis.

Milliseid soodustusi Soome sakslastele annud, neist pole praegu veel avalikult teateid antud. Jutuajamise Soome välismin. kauband. poliit. osakonna juhatajaga selgus, et sakslastel oli peaaegu, et leping tehakse nende omade soodustuste alusel, misugused Soome prantslastele annud. Selle põhimõtte viisidki sakslased läbi. Peale selle on antud soodustusi Saksa viljakõrrejahule (lescet) 7 penni, masinatele 1 Smk. ja elektrimasinatele (kaal 250—500 kg.) 1:40 Smk. kg.-lt. Saksa kartulit ja õuntest pole lepingutegemise juures suurt juttugi tehtud. 3. juulil, kui eelolev kirjutatud, ilmus Soome ajalehtedes kirjeldus soodustustest, millise lehe väljalõike siia juure lisan.

Soome ja Kreeka vahelise ajutise kaubalepingu on president kinnitanud. Soome on annud soodustusi järgmistele kaupadele ja saadustele: tsironid, mesi, aniis, konservid, fruktid, marjad, seemed, toores tubakas, ketramata siid, siidijätised, punutud vaibad, pesuseened, smergel ja seep. Kreeka on jälle annud soodustusi Soomele: karjasaadused, kuusk, mänd ja pöök, tamm, kastan, pappel, jalakas, saar, vaher, plataan, seeder, lõhmus, paju ja üldse kõik puud, eraldi nimetamata, paberi tooresained, kartong, pakkimispaber, trüki- ja kirjutuspaber, paber üldse ja papitooted.

Apelsine, pomerantse, kuivatatud rosinaid, korinte ja oliive Kreekast Soome tuues maksavad Eduskunna poolt määratud miinimumtollid. Leping astub jõusse 1. juulil 1926.

Kaitsetollid Soome erakondade programmis on kujunenud niisugusteks, et edueraakond ja maala'sliitto mõlemad on oma partei koosolekul teoreetiliselt jäänud vabakaubanduse poolehoidjateks, aga tegelikult tuleb praegu siiski kaitsetollide juure jääda, sest praegused olud maailmaturul nõuavad seda. Nii tööstuse kui ka põllumajanduse seisukord on niisugune, et neid ilma kaitsetollita ei ole võimalik säilitada.

Kaseiin. Mitmed Soome firmad on saatkonnas järele pärinud, kas Eestist kaseiini osta saab. Kuna varemalt Eestis kaseiinivabrikuid

ol', aga et nad viimasel ajal vist ei tööta, oleks ehk põhjust jälle seda tööstust elustada. Kaseiini tarvitavad vineeri- ja kammivabrikud. Soomes on ainult 2 väikest kaseiinivabrikut, ega nad uuda kaugeltki tarvdust rahuldada. Sellepärast veab Soome kaseiini kaunis suurel määral siise. See sissevedu oli:

1925	562.373 kg.	4,4 milj. Smk.
1924	488.856 „	3,9 „ „
1923	307.601 „	3,4 „ „
1922	215.279 „	1,9 „ „

Sisseveotoll on 1 Smk. kg.-lt.

Läti:

Pankrottide ja protesteeritud vekslite arv suureneb.

„Latvijas Sargs“ kirjutab: Et Läti riigi majanduses midagi korras ei ole, seda tõendab protesteeritud vekslite ja pankrottide juurekasv. Kahtlemata tulevad ka ette paljud kuritõulikul pankrotid kui ka vekslite protesteerimised hoolituse tõttu, kuid see ei ole selle nähtuse peapõhjuseks. Nii põllumehed kui ka tööturid ja ärimehed elavad üle rasket kriisi. Rahapuudus on suur, et aga omi ettevõtteid päästa, tuleb raha pangast võtta. Kuid laenatud kapital ei suuda protsente katta ja nõnda läheb üks veksel teise järele protesti. Selle nähtusega on ka seotud pankrotid: protesteeritud vekslid ei ole võimalik välja osta — ettevõtte peab pankroteerima.

Et Läti majandus ikka rohkem allapoole läheb, seda näitavad järgmised arvud: 1924. a. oli Riias protesteeritud vekslid kokku 38.655 — Ls. 14.748.000 eest, Liivimaal — 1987 vekslit Ls. 411.000 eest, Semgallis — 2485 vekslit Ls. 611.000 eest. Kuramaal — 3394 vekslit Ls. 688.000 eest, Lstgallijas — 9945 vekslit Ls. 1.926.000 Ls. eest; kokku 56.466 vekslit Ls. 387.000 eest. 1925. a. oli protesteeritud vekslite arv juba kasvanud 112.594 peale Ls. 35.361.000 väärtuses, kuna 1926. a. kolme kuu jooksul on juba protesteeritud 46.000 vekslit 13.000.000 lati eest. Täheand, protesteeritud vekslite arv tõuseb iga aastaga tugevasti.

Aga kuidas on lugu pankrottidega? 1924. a. — 21 pankrotti, 1925. a. — 50 ja k. a. 5 kuu jooksul — 21, s. t. käesoleva aasta 5 kuu jooksul on sama palju pankrotte registreeritud kui 1924. a. 12 kuu jooksul.

Läti panga nõukogu esimees R. Kalning tähendas omas intervjuus ajakirjanduse esitajatele järgmist:

Sagedasti on kuulda etteheited Läti pangale tema rahanduspoliitika kohta. Eriti kaevatakse selle üle, nagu piiraks pank krediidi

EESTI KINNITUS-AKTSIA-SELTS

„POLARIS“

Vastutuskapital üle mk. 35.000.000.—

TOIMETAB KINNITUSI

tule-, murdvarguse-, maa- ja
mereveo-, raha-, väärtpaberite-,
väärtsaadetuste-, klaasi- ja
:-: kaskoõnnetuste vastu :-:

AGENDID IGAS LINNAS

Juhatus asub

Tallinnas, Vana Viru t. 12

Telegr. aadr. „POLARIS“

Kõnetraat 11-11, 7-38

Osakond asub

Tartus, Lihaturg nr. 7

Kõnetraat 6-75

Firma

B. Genss ja Pojad

En gros.

TARTUS, Kütüni t. 8

En detail.

Asutatud 1885. a.

Soovitab suures valikus mõõdukate hindadega:

vihma- ja päikesevarje,
naiste ja laste sukki,
meeste sokke, kaelasidemeid,
päevasärgkide kraesid ja manshette,
naiste koetud jakke,
meeste ja naiste kindaid
jne. jne. jne.

andmist. Kuid faktiliselt ei ole see nõnda. Kreditideks on välja antud ligi 120 milj. latti. Muidugi asub pank sel seisukohal, et laenusid võib määrata ainult hädatarvilisteks tarvidusteks. Viimasel ajal on tähele pandud, et paljud tahavad ainult raha laenata, ku'd ei mõtlegi tagasimaksmise peale. Arusaadav, et pank niisuguseid nõudmisi täita ei või.

Läti pank on alati püüdnud rahuldada otsekoheseid riigi majandusnõudmisi ja ei ole ka keelanud krediite ekspordi edustamiseks.

Teateid kodu- ja välismailt.

Tooresnakkade väljavedu Eestist.

Tooresnakkade tallanahaks ümbertöötamine on Eestis üsna hästi välja arenenud, nii et peale sisemaa tarbe kaunis suurel määral tallanahka eksporteeritakse. Tallanaha valmistamiseks veab Eesti väljamaalt, peaaesjalikult Ameerikast, tooreid loomanahku sisse, sest kodumaa loomanahkadest on võimalik ainult õhemat tallanahka saada; pealegi ei ole kodumaal tooreid loomanahku tarvilisel arvul saadaval.

Tooreid loomanahku impordeeriti 1925. aastal Eestisse 1.859.222 kg. 240.481.770 E. marga väärtuses.

Pealsenakkade ja teiste õhemate nakkade parkimine on vähem välja arenenud kui tallanaha parkimine.

Peaaesjalikult valmistatakse Eestis juhtnahka; kogu sisemaa juhtnaha tarvet rahuldab omamaa tööstus. Juhtnahka pargivad rida vähemaid ettevõtteid.

Ka kroomnaha valmistamises on võrdlemisi häid tagajärgi saadud ja see tööstusharu rahuldab suurt osa siseturu kroomnaha nõudmist. Niisama on mööblitööstuses mitmesuguste tarvisminevate nahasortide valmistamine edusamme näidanud. — Vähem arenenud on shevroo- ja mitmesuguste lakknakkade valmistamine, mispärast neid nahku Eestisse sisse veetakse. Läänud aastal ulatas mitmesuguste jalanõude pealishakkade ja teiste väikeloomade tooresnakkade väljavedu umbes 23 miljoni E. marga peale. Et õhemate nakkade ümbertöötamine Eestis vähe arenenud, näitab muu hulgas ka see asjaolu, et väikeloomanahku toorel kujul üsna suurel arvul eksporteeritakse. Läänud aastal ulatas vasika-, lamba- ja teiste väikeloomade tooreste nakkade väljavedu 337.706 kilogr. peale 75,3 milj. Emrk. väärtuses, millest üle 70 milj. mrk. väärtuses oli vasikanahku.

Võrreldes väljaveetud tooresnakkade kilogr. läbistikust väärtusest on näha, et nakkadest valmista-

Viimasel ajal räägitakse ka palju diskontprotsendi alandamisest. Just Läti pank tõstis omal ajal selle küsimuse, kuid praegused majandusolukorrad sunnivad teda sellest loobuma.

Nõukogude Vene riigi pank on esitanud uusi ettepanekuid tshervonetsi koteerimise kohta Riia börsil. Muu seas pakub ta tshervonetsi tshekkide kindlustamiseks suurema summa deponeerimist Läti pangas. Praegu peetakse selles küsimuses läbirääkimisi rahaministeeriumi ja Läti pangaga.

tud pealsenaha ja teiste nahasortide kilogrammi-väärtusega Eestisse sisseveetud valmisnakkade juures näeme, et tooresnakkade kilogr. hind oli ümmarguselt 223 Emk., kuna impordeeritud valmisnakkade kilogrammi-väärtus 760 marka on olnud, s. o. ligi 3½ korda kallim. Sellest on võimalik järeldada, et kui eelnimetatud eksporteeritud tooresnaku Eestis ümber töötatud ja siis eksporteeritud oleks, siis vähemalt 150 miljonit E. marka selle tööstuse arvel Eestile kasuks oleks tulnud.

Kuid siiski peab ütlema, et ajanõuete kohase pealsenaha ja teiste õhukeste nahasortide valmistamise sisseseadmine väga suuri kulusid nõuaks. Raskus on selles, et turg nõuab liig palju erisorte. Sealjuures ei oleks, Eesti olusid arvesse võttes, mõne sordi peale tarvilises suuruses nõudmist. Väljamaale müümine nõuaks laialdast organisatsiooni ja ka oleks suurte kuludega seotud. Sellepärast ei ole sarnase suurema tehase asutamine majandusliselt tarbekohane.

Tooresnakkade, eriti kitse- ja vasikanakkade nõudmine on aga väljamaal üsna elav ja sellepärast on arvata, et väikeloomanakkade toorel kujul Eestist väljavedu ka edaspidi ei vähene.

Suhkru sissevedu Eestisse 1923.—1925 a.

Viimase kolme aasta jooksul on suhkru sissevedu Eestisse alatasa suurenenud, mida näeme alljärgnevast tabelist:

	Üldsissevedu tonnides.	Võrrendline juurekasv.
1923. aastal	13.697	100,0
1924. „	15.868	115,8
1925. „	18.341	133,9

Väärtuse järele ulatus läinud aasta suhkruimport 528 miljoni marga peale. Peaaesjalikult on impordeeritud peentsuhkrut, kuna rafinaadi ainult vähesel määral sisse on tulnud. Nii impordeeriti rafinaadi 1923. aastal 32,2 milj. marga

eest, 1924. a. 35,7 milj. marga ja 1925. a. 28,8 miljoni marga eest.

Peaausjalikult on suhkur Eestisse tulnud Saksamaalt: 1923. aastal 45,9 protsenti Eesti kogu suhkru impordist, 1924. aastal — 67,7 prots. ja 1925. aastal 50,8 prots.

Suhkru sissevedu üks kute maade järele näitab järgnev tabel, milles kokku võetud on tuhandetesse tonnidesse peensusukru ja rafinaadi import.

Suhkru sissevedu Eestisse.

	1925. a.	1924. a.	1923. a.
	Tuhandetes tonnides.		
Saksa	9,3	10,7	6,3
Tsheho-Slovakkia	3,6	1,7	0,06
Poola	1,8	1,0	0,0
A. Ühisriigid	1,4	0,05	0,0
Danzig	0,8	0,07	4,9
Läti	0,5	0,6	0,0
Inglise	0,7	0,2	1,8
Hollandi	0,1	0,1	0,0
Belgia	0,0	0,3	0,9
Daani	0,0	0,06	0,0

Nendest arvudest on näha, et Tsheho-Slovakkia, Poola ja A. Ühisriigid oma suhkrueksporti Eestisse tunduvalt on edendanud, niisama ka Saksamaa, kuna Danzig, Inglismaa ja Belgia tähtsuses on kaotanud.

Peale eelpoolnimetatud maade toodi Eestisse suhkrut vähemal määral veel mitmetelt teistelt maadelt sisse, nii näiteks 1924. aastal Jaapanist, Indiast jne. Need on aga nähtavasti siiski ainult katsete tegemised olnud.

Taimeõlide sissevedu Eestisse.

Taimeõlisid veetakse Eestisse sisse peaausjalikult taimeõli, schokolaadi ja seebi tegemiseks.

Taimeõlide sissevedu viimase kolme aasta jooksul näitab järgmist pilti:

Taimeõlide sissevedu

kilogrammides:

	1923. a.	1924. a.	1925. a.
Kakaovõi	37.816	87.934	58.820
Oliivi- ja muud õlid	18.157	5.084	8.945
Kookosõli	281.400	250.233	331.641
Palmiõli	29.281	15.715	35.913
Kopra andmed puuduvad	98.275	290.123	
Muud taimeõlid (puhastamata)	30.170	67.959	51.675

Kokkuvõetult oli taimeõlide üldsissevedu 1923. aastal 446,8 tonni, 1924. aastal 525,2 tonni ja 1925. aastal 777,1 tonni. Sellest näeme järjekindlat taimeõlide sisseveo tõusu.

Taimeõlide sisseveo tõusu põhjuseks on taimeõli valmistamise suurenemine Eestis. Nii oli taimeõli toodang 1924. aastal 6647 puuda, 1925. aastal aga juba 17.860 puuda, seega kasvamine ligi kolmekordne. Taimeõlide sissevedu võib aga ka edaspidi kasvada, sest Eestisse veetakse suuremal määral taimeõlid sisse (läinud aastal näiteks üle 20 miljoni marga eest). Nii on omamaa taimeõli- (margariini-) tööstuse laienemiseks väljavaateid olemas, seega ühtlasi ka tarviliste õlide sisseveo suurenemiseks.

Siiski siin tuleb arvesse võtta, et ka õlide pressimine Eestis hea alguse on teinud, milleks seemneid ja pähklaid väljamaalt sisse veetakse. Tegelik elu on näidanud, et õliõöstus Eestis rahuldavalt edeneb ja edaspidi e tarbekohase organisatsioonimise juures taimeõlide importi kahtlemata vähendab.

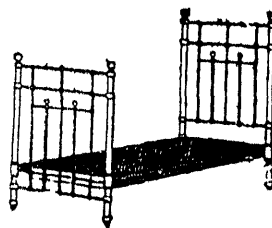
Tähtsam osa taimeõlisid on Eestisse tulnud Hollandist.

Võiks vast veel seda tähendada, et mõnesuguseid erilisi schokolaadi valmistamiseks tarvisminevaid õlisid praegu Eestis veelgi ei valmistata.

Metallitöööstus

«Leek»

Tartus, Gildi tänn. 7, hoovis

Valmistab oma töökojas kõiksugu

raudvoodeid

reform- ja liht-põhjudega.

Hinnad väljaspool võisilust

Raskused väljamaal Eesti konsulaatide leidmises.

Sageli kuuleme kaebusi selle kohta, et eestlastel, kes välismaal reisivad ja kellel konsulaa-tidega tegemist, eriti just meremeestel, raske on leida meie konsulaatide asupaiku. Nii jutustab üks kaupmees, et ta Stettiinis palju vaeva on pidanud nägema, et meie konsulaati üles leida. Nii aadressraamatus kui ka telefoni abonentide nimekirjas puudub konsulaatide osas Eesti konsulite aadress. Samuti ei olevat all maha sissekõige uksel ühtki märki sellest, et majas Eesti konsul asub. Tähendatud ärimichel olevat korda läinud konsulaati leida ainult välispolitsei lahke juhutamise tõttu.

Oleks kõigiti soovivat, et Eesti esitajad välismandes selle eest hoold kannaksid, et meie kodanikud, kellel nendega asjaõendamist, konsulaadi asupaiga kergemini üles leiaksid ja et aadressraamatute ning telefoni abonentide nimekirjade vastavas osas ka andmed Eesti esituste kohta ruumi leiaksid.

Soome kaubalaevastik.

Ametlikkude andmete järele oli 1. jaanuaril 1926. a. Soome kaubalaevastikus üldse 4865 laeva 480.994 netto registertoni mahutusega, nendest —

566 aurulaeva	105,307	netto reg.-t.
97 mootorlaeva	13,182	" "
541 purjelaeva	83,392	" "
3661 praami	297,113	" "

1. jaan. 1925. a. oli Soome kaubalaevastiku üldarv 4652 laeva 457.884 netto registertoni mahutusega, nii on 1925. a. jooksul juure tulnud 213 ujuvat abinõu 23.110 netto registertoni mahutusega.

Raamatupidamise - masinate demonstree- rimine.

21. juulil s. a. demonstreeris osauhisus „Systema“ siinõitnud instruktor kaubandus-tööstuskoja ruumes Burrough raamatupidamise-masina töötamist, millest osa võttis mitmete suuremate firmade esitajaid Tallinnas. Masin käib elektrijõul ja trükib raamatutes soovitavaid sissekandeid (lahtiste lehtede süsteem), teeb bilansse, kontoväljavõtteid jne.

Tallinnas on paar suuremat firmat endale sarnase masina, mis 6—8 inimese töö ära teeb, juba muretsenud.

Itaalia-Vene kaubandus.

N. Vene statistiliste andmete järele on Itaalia-Vene kaubanduslik läbikäimine oktoobrist 1925. a. märtsini 1926. a. muutunud elavamaks; läbikäimise üldsumma selle aja jooksul tõusis

30.769.000 rublani (umbes 431 milj. liiri), s. o. 5 korda rohkem kui 1924—25. a. (5.156.000 rbl.) N. Vene eksport Itaaliasse suurenes 3.621.000 rublast 1924—25. a. 15.852.000 rublani; samuti on Itaalia väljavedu Venesse kasvanud 1.535.000 rublast 14.917.000 peale. Itaalia tähtsamad väljaveo ained on: apelsinid ja sidrunid, ümber-töötatud nahk, korgid, keemilised ained, puu-villariie, elektri-mootorid, pesu, nõbid. Tuleb tähendada (Soveti andmete järele), et Itaalia, kes 1924.—25. a. oli 2. kohal väliskaubanduses Venega on 1925—26. a. juba 5. kohal nii sissekui ka väljaveos.

Mis saab tshervonetsiga?

SSSR riigipanga juhataja She'man tähendas hiljuti, et SSSR rahanduse juhid kavatsevad tshervonetsi ümber muuta sissemaa maksu abinõuks ja kõik tshervonetsid, mis teatud aja järele väljamaale lähevad, kõlbmatuks lugeda. Samuti oleks selle kava teostamisel keelatud tshervonetse väljamaale saata. Ülaltähendatu tõendab jällegi, et mingisuguseid tshervonetsi võt-simisi ette tulnud ei ole. SSSR rahvakomissariaat ei taha ainult neid liikumisse lasta. Venelased ise ütlevad, et tshervonets on kaotanud 40 prots. omast väärtusest, olgu küll, et see faktiliselt juba 50 prots. kaotanud on. Seepärast on ka jutud liikumas oodatava deflatsiooni kohta. Kui ülalnimetatud kava peaks elus läbi viidama, siis tasutaks kõik maksud väljamaal välisvaluutas. Eriteadlased arvavad, et sarnane SSSR samm ei ole just väga kindel, sest venelastel ei ole enam tarvitada need suured kulatagavarad, mis neil revolutsiooni esimestel aastatel olid. Näib, et SSSR praegu suure rahan-duskatastroofi ees seisab.

Suhkrunaeri kasvatus Lätis.

1924. a. tehti Lätimaal esimesi katseid suhkrunaeri kasvatamisega, saates kogutud saak — 10 vagunit — Saksamaale läbiproovimiseks, kui-võrd nad suhkruks ümbertöötamiseks kõlbulikum. Tagajärjed osutusid õige rahuldavateks.

1925. a. saadeti samu naereid Saksamaale juba 90 vagunit ja käeoleval aastal loodetakse saada 1000 vagunit suhkrunaereid.

Ühtlasi asuti suhkruvabriku ehitamisele, mis võib aastas ümber töötada umbes 2500 vagunit naereid ja kuhu ka oma käesoleva aasta naerisaak ümbertöötamisele läheb. 1927. a. kavatsetakse võrreldes tänavusega viis korda rohkem maad suhkrunaeriste alla panna. Samuti kavatseb ka Leedu vähemalt 500 aakrit maad suhkrunaereid täis külvata ja tarvilised vabrikud üles ehitada.

Tartu Ühispank

Tartus, Rüütli t. 4.

Telef. 141

võtab raha hoiule,
makstes ajakohaseid kõrgendatud
protsente, annab laenusid välja ja toi-
metab kõiksugu pangaoperatsioone

Eestimaa Tööstuse ja Kaubanduse Pank Peapank Tallinnas, Suur Karja t. 7.

Osakonnad: Tartus, Viljandis, Haapsalus, Narvas, Pärnus, Petseris ja Valgas

Aktiva **Äriseis 30. juunil 1926. a.** **Passiiva**

Kassa ja jooksvad arved teistes pankades	20.020.574.50
Laenud ja diskonteeritud vekslid	372.866.140.50
Väärtpaberid	43.035.576.50
Väljamaa rahad (pangatähed)	2.606.641.—
Korrespondendid	
„Loro“	792.408.—
„Nostro“ sisemaal	5.259.398.—
„Nostro“ väljamaal	27.832.745.—
Osakonnad	36.645.245.—
Liikumata varandus	65.136.263.—
Liikuv varandus	9.030.965.50
Garantiide debiitor.	217.222.176.50
Protesteeritud vekslid.	585.860.—
Ärikulud	15.969.443.50
Makstud %/0 ja komisjon	11.746.624.50
Muud aktivad	21.232.053.80

	849.982.114.80

Aksia-kapital	200.000.000.—
Tagavara-kapitalid	89.470.031.—
Liikumata varandus: kustutuse kapital	26.047.413.—
Hoiusummad	175.815.120.25
Korrespondendid:	
„Loro“	14.098.150.—
„Nostro“ sisemaal	16.536.216.—
„Nostro“ väljamaal	12.214.344.—
Osakonnad	39.251.760.50
Rediskont	4.380.725.—
Väljavõtmata osakasu	1.849.025.—
Riigimaksud	195.694.75
Saadud %/0 ja komisjon	32.944.549.68
Garantiid	217.222.176.50
Aktsepteeritud maksukäsud	2.233.379.—
Endiste aastate puhtakasu arve	4.576.408.05
Muud passiivad	18.147.121.05

	849.982.114.80

Väärtused depoo Mk. 745.321.901.—
Inkasso vekslid ja dokumendid „ 73.603.919.50

Läti laevad ja laevandus.

„Jaunakas Sinas“ nr. 137, 26. VI.: Läti panga andmete järele on Lätil praegu 117 laeva 66.642 brutto ja 40.034 netto tonniga. Viimase kuue aasta jooksul on ehitatud 23 uut laeva, ostetud — 57, müüdnud välismaale 6 ja hukka läinud 32. Läti kaubalaevastikul on 43 aurikut, 7 reisijate laeva, 4 riigi laeva, 54 purjekat ja 9 purje-mootorlaeva.

Läti kaubaproovide näitus Londonis.

Läti peakonsulaat Londonis kolis hiljuti üles uutesse, märksa suurematesse ruumidesse moodsamal äritänaval — Kingsway'l. Konsulaadis on ühes ruumis avatud alaline Läti kaubaproovide näitus, milles muu seas lina ja linasaadused, tikud ja tikutraat, igasugused ümbertöötatud puukaubad — vineerist kuni puulusikateni, korgi-, klaasi- ja keemiatööstuse saadused, linaseemneõlid, puutõrv, maitseained, liköörid jne. on esitatud.

Näitus on tähelepanu leidnud Inglise ajakirjanduses ja kuna konsulaat ka vastavate andmetega hindade ja valmistajate kohta on varustatud, võib sellest suurt kasu loota Läti kaupade propageerimises.

Ka meil on juba mõne aasta eest sarnase proovinäituse loomine saatkonna ruumides kaalumisel olnud, kuid kuna saatkond ärilinnast kaugel, Westendis asub, ei ole loota, et sarnasel näitusel saatkonna majas suuremat edu oleks. Mõnesuguseid proovisid on konsulaat oma tegevuse ajal Londonis juba kogunud, kuid neid on juhust olnud ainult mõnele üksikule võõrale näidatud.

Uue külmetusmaja sisseseade ehitus Riia eksport-sadamas.

„Jaunakas Sinas“ teatab, et uue külmetusmaja sisseseade ehituse vähempakkumise võistlusest võtsid osa 10 firmat. Ministrite kabinet on otsustanud töid välja anda Eesti masinavabrik „F. Krull'ile“ tingimisega, et tema oma hind alandaks kuni alama võistluse hinnani, s. o. 186.000 ls.

Miks ei alandata protsendimäära.

Riia lehtede teatel olla rahaministeeriumi ettepanek protsendimäära alandamise kohta 15 pealt 12 peale Läti panganõukogu poolt tagasi lükatud. Läti pank arvab, et tema rahaturul mõõduandev ei ole. Võimalik isegi, et protsendi alandamise korral erapangad Läti panga krediitideest loobuvad, mille läbi viimase tähtsus väheneks. Sel põhjusel on Läti pank otsustanud protsendimäära 1. juulist mitte muuta.

Balti riikide sotsialistide konverentsil vastuvõetud resolutsioonid Balti riikide majandusliku lähenemise kohta.

„Sozialdemokraats“ nr. 138 kirjutab: Balti riigid (Eesti, Leedu, Läti) võivad ainult siis edukalt täita oma ülesandeid poliitilise ja majandusliku elu ning sotsiaalse heakäekäigu suhtes, kui nad nimetatud riikide vahel kokkukõlastatud poliitikat ajavad, mille eesmärgiks oleks nende riikide majandusliit.

Nimehatud riikide sotsialistide parteid peavad nende ülesannete läbiviimiseks püüdma: 1) kõrvaldada seda passiviteeti ja neid takistusi, milliseid burzuaasia ja üksikute ettevõtjate grupid isiklikkudes huvides majandusliidu loomise vastu teevad; 2) saavutada:

a) kokkukõlastatud väliskaubanduse poliitikat, maksma pannes ühesuguseid ja ühiseid tollitariife, kaubandus-, laevandus- ja transportmakske;

b) nimetatud riikide konsulaar- ja kaubandus-eesistuste kokkukõlastatud tegevust välismaal;

c) kokkukõlastatud ja ühesuguseid raudteetariife, püüdes kõrvaldada nende riikide vahel olemasolevaid liikumise takistusi: ära kaotada välispassse, viisasid ja konsulaarmakske;

d) maksma panna ühesugune otsekoheste ja kaudsete maksude süsteem, kui ka kokku kõlastada maksuvaid riigi monopole, toetada kaudsete maksude alandamist ja nende riikide produtseeriva jõu arendamist;

e) sotsiaalse seadusandlure täiendamist ja kokkukõlastamist nimetatud riikides.

Arvesse võttes, et majanduslikus suhtes on Balti riigid kõige rohkem huvitatud Venemaa turust ja et Nõuk. Vene samuti huvitatud on tihedast majanduslikust ühistegevusest Balti riikidega, loeb konverents tarvilikuks kõikide abinõudega edustada majanduslikkude sidemete kindlustamist nimet. Balti riikide ja Nõuk. Vene vahel.

Või tarvitamine Ameer. Ühend. riikes.

Põhja-Ameerika Ühisriikide või tarvitus on 1920. a. saadik tõusnud umbes 30 miljoni naela peale kuus, nagu Ameerika põllumajanduse valitsus kindlaks on teinud. 1925. aasta tarvitus hinnati 159 miljoni Inglise naela peale kuus — 130 milj. Ingl. naela vastu 1920. aastal.

Laevade liikumine Suezkaanalis 1926 a. esimesel veerandil.

Hiljuti avaldatud andmetest liikumise kohta Suezkaanalis selgub, et see võrreldes eelmise aasta esimese veerandiga tagasi on läinud. 1926. a. kolme esimese kuu jooksul on põhjast

Näituseid ja messe.

V. Leedu põllumajanduse ja tööstuse näitus Sialiai's (Shavlis) 1926. a. 22., 23. ja 24. augustil.

1926. a. 22., 23. ja 24. augustil korraldatakse Shavlis V. Leedu põllumajanduse ja tööstuse näitus.

Platside tellimisi võetakse vastu kuni 15. augustini. Platside tellimise juures tuleb sisse maksta mitte vähem kui 50 prots. platsi hinnast. Raha tuleb sisse maksta Leedu kooperatiivpanga Shavli osakonda näitusekomitee jooksvale arvele, ning kvitтинг esitada näituse komiteele. Lõpusumma platsi eest tuleb tasuda mitte hiljem kui 15. augustil 1926. a.

Platside hinnad on järgmised:

1 ruutmtr. paviljonis	Lt. 8.—
1 „ vabas õhus	„ 2.—
1 „ katuse all	„ 5.—

Märkus: Pool mtr. loetakse terve mtr. ette. 1 Leedu lutt = 37,5 Emk.

Koha hind hobusele	Lt. 3.—
„ „ sarvloomale	„ 3.—
„ „ vähematele loomadele (sead, lambad jne.)	„ 1.—
Koha hind linnupesaks (kuni 3 tk.)	„ 1.—

Ülaltähendatud kohtade hindu võib näituskomitee äranägemise järele 25% võrra tõsta.

Venelaste ekskursioonid Königsbergi põllumajandusnäitusele.

Moskva põllumajanduse komissariaat (Narkomsen) teatab traaditeel Königsbergi messi juhatusele, et N.-Wene agronoomide ja põllumeeste ekskursiooni küsimus Königsbergi põllumajanduse näitusele 1926. aasta augustikuus olla põhimõtteliselt otsustatud.

Maksuta viisad Königsbergi messile.

Saksa välisministeerium on teatanud oma esitajale välismaile, et nad Königsbergi sügis- ja kevadmessile maksuta viisad välja annaksid samadel tingimustel, nagu see oli lubatud Königsbergi kevadmessi ajal. Selle järgi ei tarvitse passiomanikul isiklikult saatkonda muretseda. Messiga ühenduses võib reisija ka teistesse Saksa linnadesse sõita ja viisa pole mitte üksnes Königsbergiga piiratud. Et messile võimalikult rohkesti välismaalasi tõmmata, jaotab messi juhatuse oma esitajate kaudu kõigis Ida-Euroopa riigis maksuta luba-aid messil käimiseks.

Rätsepaäri

Max Johanson

Tallinnas, Lühikejalg nr. 6,

kõnetr. 30-89.

Sain Inglismaalt moodsaid ja kõige paremat sorti ülilkonna- ja palituriideid

Kõige uuemaid Londoni uudiseid!

A. Annok.

Tartus, Suurturg 16.

**Veini- ja koloniaal-
kauplus.**

Ainuesitus välismaa
veinide ja likööride
— peale Tartus. —

Kaupl. telef. 660. Kodune telef. 915.

Tolliteateid.

Austria rasvaainete toll.

Austria uues tollitariifis, mis esitatud parlamendile vastuvõtmiseks, on ette nähtud järgmised tollimäärad:

Või 50 kuldkrooni (seni 20 kuldkr.), searasv 10 kuldkrooni (seni 3,80 kuldkr.), margariin 8 kuldkrooni (seni tollita).

Mõnesuguseid tollimuudatusi Nõukogude Venes.

Nõukogude Venes kavatakse Euroopa piiri jaoks muuta si-seveotolle mõnede saaduste pealt. Tollikõrgendus puudutab esijoonel luksusasju ja tooresaineid, mida tarvitatakse luksusajade valmistamiseks. Kõrgenduse alla käivad ka puuvili, vanill, safraan, pipar, kohvi oad, jahvatatud ja jahvatamata, kakao, heeringad ja paljud teised ained.

Erilist tähelepanu väärib senise § 173 muutmine mootorrataste, automobiilide ja autobuste

tollitamise kohta. Seni tolliti need kaalu järgi, mis andis väga kõikuvad tagajärjed. Nüüd aga võetakse tolli sõiduriista väärtuse järgi. Standard-tüüpi (s. t. mis Vene oludele kohaseks tunnustatud) sõiduriista pealt, kui ta väärtus ei tõuse üle 9000 rbl. — 35%, ja üle 9000 rbl. — 50% sõiduki väärtusest. Mittestandard-tüüpi sõidukite pealt võetakse aga tolli 100% selle väärtusest.

Kavatsatud tollikõrgendus Poolas.

Poola rahaministeeriumis on praegu väljatöötamisel uus tollitariif. Kavatsusel on nimelt tollide valoriseerimine, mille tagajärjel praegused tollimäärad kõrgeneksid 40—50%. Tollimakse kavatakse võtta kuldsloottides ja tösta tooresainete, masinate ja keemiaainete pealt umbes 40%, valmis vabrikusaaduste pealt 60%. Fiskuse tulu selle juures loodetakse saada 80—100 miljonit slotti kuus.

Kuhu võime oma kaupu pakkuda.

Kauppaosakeyhtiö „Transito“ ja Viljantuonti O/Y. Helsingis soovivad Eestist sisse vedada:

kaseiini,
mitmesugus. puutööstusesaadusi (eriti treitid),
lina- ja päevalille-õlikooke,
teravilja,
kunstväetisaineid ja
võimaluse korral ka võid.

Uusi seaduseid ja määrusi.

Järevalve eraõhusõidu kohta.

Õhuühendust ja õhusõite reisijate ja igasuguse kraamiveo, samuti ka isiklikuks otstarbeks võib korraldada Eesti vabariigi piirides ainult teedeministeeriumi loal (Seadus nr. 53 R. T. nr. 48 — 1923. a.).

Eesti vabariigi territooriumi ja tema vete kohal õhus liikuda ja õhuühendusi pidada võib ainult neil eraõhusõiduriistadel, mis teedeministeeriumi poolt liikumiseks lubatud. Välismaa õhusõiduriistad peavad olema varustatud vastavate tunnistustega oma riigi asutuste poolt.

Nõudmised, mis puutuvad õhusõiduriistade juhtide tunnistustesse, reisijate passidesse, õhusõiduriistade maabumisse, õhukütõusmisse, õhu-

sõiduks suletud raiboonidesse jne., on näidatud siseministri sundmääruses R. Teat. nr. 54 — 1926. a.

Välismaalaste väljasõidu viisum.

„Riigi Teat.“ nr. 51 — 1926. a. ilmus uus määrus, mille järele välismaalased, kes vabariigi piiridest lahkuvad, kui nad rohkem kui kaks kuud peatunud, võtma peavad väljasõidu viisumi. Viisum on maksev viie päeva jooksul peale ta väljaandmist. Varemalt olid välismaalased kohustatud, kui nad viis päeva vabariigi piirides olid peatunud ja siis välja sõitid, võtma viisumi.

Diplomaatiliste, ministriaal- ja kulleripassi-de omanikkude kohta see määrus ei käi.

Turgude ülevaade.

Kohv: Viimase kahe kuu jooksul pole kõhviturul olnud suuremaid muudatusi. Juuli esimestel päevadel lõppenud Santos-kohvi lõikus on annud 9.082 miljonit kotti ühes eelmisest lõikusest jäänud tagavaradega. Superior Santos oli juuli algul 102/— 102/— vastu juuni ja 100/— 1. mai algul.

Lina: Linaturul tuleb eelmise aasta lõikuse peale äritehingud lugeda lõppenuks, nii et kuni uue saagi turule ilmumiseni hindade seisukorra kohta andmed puuduvad.

Kivisüsi: Saksamaal on müügivõimalused endiselt soodsad, kuid päevaproduktioon on vähenenud 367.787 tonni pealt 359.230 tonni peale. Inglismaale jõuab järjekindlasti uusi söesaadetusi välismailt.

Raud: Saksamaal on rauahinnad pisut langenud, olgugi et Inglise rauatööstus sөөkriisi tagajärjel paljudest tellimistest ära ütlema on sunnitud. Samasugust tagasiminekut on märgata ka Ameerika ühend. riikide rauaturul.

Teravili: Eelmise nädalaga võrreldes on Saksamaal teravilja hinnad kõvenenud. Nisu tõusis Berliinis Rm. 305 peale 1000 klgr. eest, kuna rukis juuli keskel noteeriti Rm. 212—215. Chicagos kõikusid nisuhinnad 137 ja 139 ct. vahel buscheli eest, kuna uue lõikuse kohta teated olid väga üksteisele vastukäivad. Nüüd on aga märgata kõvenemise tendentsi.

Puuvill: Puuvilla hinnad olid olenevalt ilmateadetest kõikuvad, kuid viimasel nädalal on seisukord puuvillaturul võtnud püsiva ja kindla ilme. Juuli keskel noteeriti 19.10—18,85.

Laevad töid peaaesjalikult segakaupa ja reisi-
jaid, kuna 1 tuli petrooleumiga, 1 puumassiga, 1
põllurammuga ja üks kivisüttega.

Sama aja jooksul klaariti sadamast välja 59
mitmesugust laeva enamalt jaolt segakauba ja
reisijatega. 1 laev viis Rootsi loomi, 1 tsementi
Ameerikasse.

Pärnu sadama tegevus.

10. juunist — 25. juulini.

Sisse klaaritud üldse 37 laeva, nendest:	
Eesti lipu all 21 aurikut	
Saksa " " 6 " ja mootorlaeva	
Soome " " 1 mootorpurjek	
Inglise " " 3 aurikut ja mootorlaeva	
Norra " " 1 "	
Prantsuse " " 1 "	
Daani " " 1 "	
Läti " " 3 "	

Laevad töid peaaesjalikult segakaupa ja reisi-
jaid, kuna 1 põllurammuga Stokholmist tuli.

Sama aja jooksul klaariti Pärnu sadamast välja
metsamaterjaliga, segakauba ja reisijatega 33
mitmesugust laeva.

Tallinna sadama tegevus.

10.—25. juulini.

Sisse klaaritud üldse 53 laeva; nendest:	
Eesti lipu all 20 aurikut	
Saksa " " 15 " ja mootorlaeva	
Soome " " 10 " "	
Rootsi " " 1 " "	
Inglise " " 3 " "	
Daani " " 1 " "	
Norra " " 2 " "	
Itaalia " " 1 " "	

Pärnu sadama süvendamine.

Pärnu sadam nõudis seni hädalist süvenda-
mist suuremate aurikute sissepääsemiseks ja täie
koorma pealevõtmiseks. Mereasjanduse peavalit-
suse ülema korraldusel on Pärnusse saadetud
süvendaja „Tallinn“ ühes püksiir „Tugevaga“.
Süvendamine kestab üle kuu aja ööd kui päevad
ja teostatakse jõe suust kuni Valdhofi vabrikuni
18 jala sügavuseni.

Toiduainete-turg.

1926. a.

London.

28. VII.		
Nisu, kaal — 496 Inglise naela		
Northern Manitoba	£	59/—
Hard Winter		52/10 ¹ / ₂
Rosario Santa	"	
Jahu, kaal — 280 Inglise naela.		
Manitoba	"	46/3
Austraalia	"	42/6
Kansas	"	44/3
Odrad		
Kanada Nr. 3, kaal — 370 Inglise naela	"	28/9
Kalifornia, kaal — 424 Inglise naela	"	37/9
Kaerad, kaal — 320 Inglise naela		
La Plata	"	21/4 ¹ / ₂
Kanada Nr. 2	"	26/1 ¹ / ₂
17. VII. Linad, cif		
Riga Z. K.	£	65/0 — 64/0
Pärnu H. D.	"	— — —
Slanetz U/A Medium	"	76/0 — 75/—

Bacon, kaal — 112 Inglise naela	£	
Iiri	"	127/0 — 144/0
Daani	"	122/0 — 130/—
Kanada	"	116/— — 124/—
Ameerika	"	— — —
Munad, kaal — 120 Inglise naela		
Inglise	"	11/— — 14/—
Iiri	"	10/9 — 13/—
Või, kaal — 112 Inglise naela		
Hollandi	"	158/— — 160/—
Daani	"	172/— — 174/—
Us-Meremaa	"	160/— — 172/—
Austraalia	"	144/— — 170/—
Argentiinia	"	146/— — 160/—
23 VII. Eesti	"	152/ — 158/—
Läti	"	— — —

Hamburg.

28. VII. Nisu		
Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	—
Manitoba, cif. 100 kgr. eest	Fl.	16.90
Hard Winter, cif 100 kgr. eest	"	14.95
Ameerika jahu, cif 100 kgr. eest	\$	8—9½

28. VII. Suhkur		
C. S. R. Feinkorn, 50 kgr. eest loco	£	14/4½
Saksa „Eksport“, 50 kgr. eest fermiin	"	14/3¾
Jaava	"	14/6
American Fine Granulated, 50 kgr. eest		

Rukis

Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	196—202
Western II, cif 100 kgr. eest	Fl.	9.55

Riis		
Burmah II, 50 kgr. eest . .	£	16/6

Kaerad

Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	206—212
---------------------------	------	---------

Rasv

Purelard American, 100 kgr. eest	\$	40¼
Steamlard . . . 100 kgr. .	"	38½

23. VII. Odrad, talve,		
Sisemaa, tonni eest . . .	"	160—166

23. VII. Või, Berliini en gros hinnad, tsentneri eest		
Eesti	Mrk.	167—168

Odrad, suve,		
Sisemaa, tonni eest . . .	"	200—216

Välisbörsid.

	L O N D O N											
	14. VII	15. VII	16. VII	17. VII	19. VII	20. VII	21. VII	22. VII	23. VII	24. VII	26. VII	27. VII
Frank . . .	188.37	197.37	2 600	198.50	224.76	239.00	224.50	215.00	208.25	198.50	194.00	196.50
Dollar . . .	4.8637	4.8637	4.8643	4.8637	4.8646	4.8653	4.8643	4.86¼	4.8634	4.863/8	4.8618	4.8621
Rootsi kroon	18.15	18.15½	18.15½	18.1594	18.1594	18.15	18.161/8	18.15½	18.16	18.1515/16	18.163/4	18.161/4
Daani kroon	18.35	18.36	18.35	18.36	18.35	18.35	18.35	18.35	18.35	18.36	18.35	18.35
Norra kroon	22.18	22.18	22.19	22.17½	22.16	22.18	22.16	22.14	22.16	22.17½	22.16	22.14
Saksa mark.	20.42¼	20.42½	20.42½	20.43	20.43	20.43½	20.43½	20.42½	20.43	20.43	20.43	20.42½
Soome mark	193.12	193.12	193.25	193½	193.12	193.12	193.12	193.12	193.25	193.1/8	193.31	193.21
Floriin . . .	12.1062	12.10½	12.10¼	12.10¼	12.10	12.0962	12.0937	12.0937	12.0968	12.10¼	12.1012	12.1012
Liir	141.87	143.75	144.25	143¾	145.00	153.12	149.50	149.50	149.25	143¾	147.12	151.62
Helveetsia fr.	25.11	25.11	25.11	25.116	25.11	25.12	25.12	25.12	25.12	25.115/8	25.12	25.12
Tsh.-Sl. kr.	164.18	164.18	164.12	164¼	164.12	164.25	164.25	164.12	164.12	164.25	164.12	164.12
Belgia frank	202.25	211.50	209.00	200.00	210.50	221.00	214.00	212.50	205.00	200.00	190.00	196.50
Austria schl.	34.37	34.44	34.41	34.42½	34.43	34.40	34.43	34.40	34.40	34.42½	34.43	34.43
Poola slot . .	46.50	46.50	46.50	46.50	45.50	45.50	45.50	45.50	45.50	45.50	45.50	45.50
Pengo	347.850	347.850	347.850	347.850	347.850	347.800	347.800	347.800	347.800	347.800	347.800	347.800
Latt	25.23	25.23	25.23	25.23	25.22	25.22	25.22	25.22	25.23	25.23	25.22	25.21
Litt	49.37	49.37	49.37	49.37	49.37	49.37	49.37	49.37	49.37	49.37	49.37	49.37
Tshervonets.	947.50	946.50	946.50	946.50	947.50	947.50	947.50	947.50	947.50	947.50	947.50	947.50
Kuld p/unts.	84/10¾	84/13¼	84/10½	84/10½	84/10½	84/10½	84/10½	84/10½	84/10½	84/10½	84/10½	84/10½
Hõbe p/unts	2/61/8	2/6	2/513/16	2/513/16	2/53/4	2/55/8	2/51/16	2/511/6	2/611/16	2/5½	2/5½	2/5½
Plaad. p/unts	—	—	—	410/-420/-	—	—	—	—	—	410/-420/-	—	—

	B E R L I N											
	13. VII	14. VII	15. VII	16. VII	17. VII	19. VII	20. VII	21. VII	22. VII	23. VII	26. VII	27. VII
Naelsterling.	20.415	20.427	20.427	20.427	20.428	20.429	20.433	20.431	20.423	20.425	20.42	20.417
Frank . . .	10.69	10.85½	10.41	9.88	10.32	8.99½	8.65	8.96	9.45	9.71	10.75	10.28
Dollar . . .	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2
Rootsi kroon	112.57	112.51	112.45	112.45	112.47	112.48	112.47	112.45	112.40	112.40	112.41	112.40
Daani kroon	111.34	111.34	111.38	111.40	111.38	111.35	111.35	111.36	111.32	111.34	111.32	111.32
Norra kroon	92.10	91.05	91.05	91.05	92.15	92.10	92.15	92.15	92.15	92.15	92.20	92.15
Soome mark	10.575	10.572	10.57	10.57	10.572	10.57	10.573	10.572	10.572	10.57	10.57	10.72
Floriin . . .	168.72	168.74	168.77	168.82	168.82	168.88	168.91	168.98	168.89	168.85	168.75	168.75
Liir	14.31	14.45	14.19	14.15	14.27	14.06	13.50	13.70	13.65	13.68	13.95	13.40
Helveetsia fr.	81.30	81.30	81.28	81.30½	81.29	81.29	81.30	81.28	81.28	81.28	81.29	81.25
Tsh.-Sl. kr.	12.443	12.441	12.441	12.442	12.442	12.442	12.443	12.443	12.442	12.44	12.445	12.435
Belgia frank	9.30	10.05	9.54	9.72	10.35	9.63	9.46	9.54	9.65	9.85	11.05	10.30

Tallinna börsi kursisedel.

Värvid, nigrosiin, vees sulav, välism pd.	—
„ tsinkvalge, välism.	—
„ tinavalge, „	—
„ ooker, „	—
Väetisained, salpeeter, Norra	tünn
„ „ Tshiili	pd.
„ superfosfaat 18—20%	kott
„ thomasjahu 15—16%	—
„ kaalisool 30% ^o , k. 6 pd.	—
„ „ 40%	—
„ kainiit 13% ^o , lahtine	pd.
Väévelhapuammoniaak	kott
Lubjalämmastik	—
Vosvoriit, Eesti 6%	—
Eesti rikast. vosvoriit 28—30%	—
Paber, rotatsioon	—
Tsement, Portland, Port-Kunda	—
pütt 10 pd. 10 nl.	pütt
Tsement, Aseri	—
Kriit, toores	pd.
„ pestud	—
Asfalt	—
Kivitõrv, välismaa	—
Puutõrv, kodumaa	—
Lubi	—
Kips, tükkides	—
„ jahvatatud, toores	—
„ krohvimise	—
Telliskivid, I sort, tuhat	—
Tuletikud, orig. kast (5000 toosi)	—
Nahk, talla, Eesti, kodumaa tooresnahast valmist, pd. I s.	—
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, I sort	—
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, II sort	—
Tooresnahk, väikesed ja suured	—
Silikaat D/B/B	—
Puumaterjalid, saetud	—
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tall	—
„ IV s	—
„ propsid; 7×7	—
„ liiprid	—
Põletispuud, seg. 20 kaski, k. s.	—

Prahid:

Lina	
Tallinn — Stettiin	tonn sh.
„ — Gent	—
„ — Dundee	—
„ — Belfast	—
Takud +	
Puumaterjalid D/B/B	Standard
Tallinn — London	sh.
„ — E. C. C. P. (Inglise ida- ja läänerand)	—
„ — Antwerpen	—
„ — Southampton	—
„ — Manchester	—
„ — Amsterdam	—
„ — Dundee	—
25 talve juuremaks.	
Segakaup	
Tallinn — Stettiin	tonn sh.
„ — London	—
„ — Stokholm	Rkr.
Või	
Tallinn — Stettiin	tünn
Kartulid	
Tallinn — Stokholm	tonn Rkr.

		14. VII	16. VII	19. VII	21. VII	26. VII
1 dollar	T. —	—	—	—	—	—
	O. 372	372	372	372	372	372
	M. 375	375	375	375	375	375
1 naelsterling	T. —	—	—	—	—	—
	O. 1809	1809	1810	1810	1809	—
	M. 1824	1824	1825	1825	1824	—
100 Saksa riigimark	T. —	—	—	—	—	—
	O. 8850	8850	8850	8850	8850	8850
	M. 8975	8975	8975	8975	8975	8975
100 Soome marka	T. —	—	—	—	—	—
	O. 937	937	937	937	937	937
	M. 947	947	947	947	947	947
100 Rootsi krooni	T. —	—	—	—	—	—
	O. 9975	9975	9975	9975	9975	9975
	M. 10.075	10.075	10.075	10.075	10.075	10.075
100 Daani krooni	T. —	—	—	—	—	—
	O. 9850	9950	9950	9950	9950	9950
	M. 10.050	10.050	10.050	10.050	10.050	10.050
100 Prantsuse franki	T. —	—	—	—	—	—
	O. 960	880	750	725	935	—
	M. 1010	930	825	800	1010	—
100 Hollandi guldenit	T. —	—	—	—	—	—
	O. 14.975	14.975	14.975	14.975	14.975	14.975
	M. 15.200	15.200	15.200	15.200	15.200	15.200
100 latti	T. —	—	—	—	—	—
	O. 7150	7150	7150	7150	7150	7150
	M. 7250	7250	7250	7250	7250	7250
100 Tšehho-Slovakkia krooni	T. —	—	—	—	—	—
	O. 1105	1105	1105	1105	1105	1105
	M. 1130	1130	1130	1130	1130	1130
100 Helveetsia franki	T. —	—	—	—	—	—
	O. 7190	7190	7190	7190	7190	7190
	M. 7290	7290	7290	7290	7290	7290
100 Norra krooni	T. —	—	—	—	—	—
	O. 8100	8200	8200	8200	8200	8200
	M. 8300	8300	8300	8300	8300	8300
100 Belgia franki	T. —	—	—	—	—	—
	O. 875	850	800	800	955	—
	M. 925	900	875	875	1030	—
100 Itaalia liiri	T. —	—	—	—	—	—
	O. 1290	1260	1250	1180	1230	—
	M. 1340	1310	1300	1230	1280	—
1000 Ungari krooni	T. —	—	—	—	—	—
	O. 5,15	5,15	5,15	5,15	5,15	5,15
	M. 5,40	5,40	5,40	5,40	5,40	5,40
1 Austria shilling	T. —	—	—	—	—	—
	O. 52,50	52,50	52,50	52,50	52,50	52,50
	M. 54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00
1 tšehhovonets (tšhekk)	T. —	—	—	—	—	—
	O. 1895	1895	1895	1895	1895	1895
	M. 1925	1925	1925	1925	1925	1925
1 Poola slot	T. —	—	—	—	—	—
	O. 35,00	35,00	35,00	35,00	37,00	—
	M. 40,00	40,00	40,00	40,00	42,00	—
1 Eesti kroon	T. 100	100	100	100	100	100
	O. —	—	—	—	—	—
	M. —	—	—	—	—	—